

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Karolína Lahodná

SPOLEČNÍCI V JEDNOTLIVÝCH FORMÁCH OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Horáček, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: 4.11.2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze 4.11.2008

Karolína Lahodná

OBSAH

ÚVOD	1
1. KAPITOLA	2
DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	2
1.1. OBCHODNÍ SPOLEČNOST.....	2
1.2. SPOLEČNÍK OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	4
1.3. KATEGORIE OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ	4
1.3.1. <i>Osobní obchodní společnosti</i>	4
1.3.2. <i>Kapitálové obchodní společnosti</i>	6
1.3.3. <i>Smíšené obchodní společnosti</i>	7
2. KAPITOLA	8
VYBRANÁ PRÁVA A POVINNOSTI SPOLEČNÍKŮ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ	8
2.1. POVINNOST LOAJALITY	8
2.2. PRÁVO SPOLEČNÍKA PODÍLET SE NA SPRÁVĚ SPOLEČNOSTI	15
2.2.1. <i>Právo společníka podílet se na správě společnosti obecně</i>	15
2.2.2. <i>Právo společníka podílet se na správě veřejné obchodní společnosti</i>	18
2.2.2.1. Právo podílet se na řízení veřejné obchodní společnosti	18
2.2.2.2. Právo na informace	25
2.2.3. <i>Právo společníka podílet se na správě komanditní společnosti</i>	26
2.2.3.1. Právo společníka podílet se na řízení komanditní společnosti.....	26
2.2.3.2. Právo na informace	28
2.2.4. <i>Právo člena podílet se na správě evropského hospodářského zájmového sdružení</i>	30
2.2.4.1. Právo člena podílet se na řízení evropského hospodářského zájmového sdružení	30
2.2.5. <i>Právo akcionáře podílet se na správě akciové společnosti</i>	31
2.2.5.1. Právo akcionáře podílet se na řízení akciové společnosti.....	31
2.2.5.2. Právo na informace	36
2.2.6. <i>Právo společníka podílet se na správě společnosti s ručením omezeným</i> 37	

2.2.6.1. Právo společníka podílet se na řízení společnosti s ručením omezeným.....	37
2.2.6.2. Právo na informace	41
2.2.7. <i>Právo společníka podílet se na správě evropské společnosti</i>	42
2.2.8. <i>Jednočlenné společnosti</i>	42
2.3. ZÁKAZ KONKURENCE	43
2.3.1. <i>Zákaz konkurence ve veřejné obchodní společnosti</i>	45
2.3.2. <i>Zákaz konkurence v komanditní společnosti</i>	48
2.3.3. <i>Zákaz konkurence ve společnosti s ručením omezeným</i>	49
2.3.4. <i>Zákaz konkurence v akciové společnosti</i>	51
2.4. POVINNOST SPOLEČNÍKA JEDNAT S PÉČÍ ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE.....	51
ZÁVĚR	56
POUŽITÉ ZKRATKY	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60

ÚVOD

Téma mé diplomové práce zní společníci v jednotlivých formách obchodních společností. S pojmy společník a obchodní společnost se setkáváme téměř každodenně. Obsah těchto pojmů v sobě zahrnuje celou škálu práv a povinností a rozsah této práce mi neumožňuje podat komplexní a vyčerpávající výklad o postavení společníka v jednotlivých formách obchodních společností jako takovém. Proto jsem se soustředila na ta práva a povinnosti společníků obchodních společností, která jsou určující pro jejich vztah ke společnosti, a to práva a povinnosti společníků nemajetkové povahy, které působí směrem dovnitř obchodní společnosti. Jejich výkon a řádné plnění je jednou z podmínek řádného fungování obchodní společnosti a do značné míry ovlivňuje i dosažení společníky vytčených podnikatelských cílů, které byly motivací pro jejich účast v obchodní společnosti.

Úvodní část mé práce se zabývá stručnou charakteristikou pojmů obchodní společnost a společník obchodní společnosti ve smyslu českého právního řádu a dále základní kategorizací obchodních společností. Ty jsou východiskem pro navazující výklad o vybraných právech a povinnostech společníků v jednotlivých formách obchodních společností, kterými jsou povinnost loajality, právo podílet se na správě společnosti, povinnost dodržovat zákaz konkurence a povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

Pohled na postavení společníka v obchodní společnosti z tohoto úhlu považuji za zajímavý, neboť jeho objektem jsou i takové povinnosti, které nejsou doktrinálně zpracovány v takové míře jako jiná práva a povinnosti společníků. Kromě toho zejména u povinnosti loajality prozatím neexistuje jednoznačně přijímaná koncepce výkladu tohoto pojmu.

1. kapitola

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro objasnění problematiky postavení společníků v obchodních společnostech považuji za nezbytné na tomto místě vymezit obecné základní pojmy vztahující se k tomuto tématu, tj. vymezení pojmů obchodní společnost a společník obchodní společnosti a dále vymezit jednotlivé kategorie obchodních společností.

1.1. Obchodní společnost

Obchodní zákoník charakterizuje obchodní společnost v § 56 odst. 1 jako právnickou osobu založenou za účelem podnikání, nestanoví-li právo Evropských společenství či zákon jinak a dále podává taxativní výčet právnických osob, které jsou obchodními společnostmi. Jedná se o veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciovou společnost, evropskou společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Tato charakteristika však není zcela přesná a úplná.

Obchodní společnost je právnickou osobou – korporací. Na rozdíl od nadace, která je účelovým sdružením majetku, je obchodní společnost založena na osobním substrátu, je sdružením osob (obchodní zákoník však připouští výjimky z tohoto pravidla, akciová společnost a společnost s ručením omezeným mohou mít za podmínek stanovených zákonem i jediného společníka). Jde o korporaci uzavřeného typu, tzn. že obchodní společnost má, např. na rozdíl od družstva, uzavřený počet společníků. V případě, že má dojít ke změně počtu společníků v obchodní společnosti, je třeba přistoupit ke změně společenské smlouvy, zakladatelské listiny popř. stanov společnosti.

Obchodní společnost lze charakterizovat nejen jako právnickou osobu, ale s odkazem na § 2 odst. 1 písm. a) obchodního zákoníku, dle kterého je podnikatelem každá osoba zapsaná do obchodního rejstříku, ve spojení s § 34 odst. 1 písm. a) obchodního zákoníku, dle kterého mezi osoby zapisované do obchodního rejstříku patří obchodní společnosti, také jako podnikatele. Tyto právnické osoby - podnikatelé jsou zakládány za účelem dosažení určitého účelu, kterým je zpravidla dosažení zisku. Některé formy

obchodních společností, jako např. akciová společnost či společnost s ručením omezeným však mohou být založeny i za jiným, nepodnikatelským účelem (např. za účelem charitativním, podpory výzkumné či vědecké činnosti). Z těchto důvodů pohlížíme na obchodní společnosti jako na podnikatele z hlediska právní formy.

Další základní znaky, které obchodní společnosti charakterizují a zároveň odlišují od ostatních právnických osob, jsou následující. Obchodní společnost je založena na osobním základě, jedná se o sdružení osob (obchodní zákoník však z tohoto pravidla stanoví výjimky, konkrétně připouští existenci jednočlenné společnosti s ručením omezeným a jednočlenné akciové společnosti). Těmito osobami mohou být jak osoby fyzické, tak osoby právnické¹. Obchodní zákoník však v některých případech určité osoby vylučuje z procesu zakládání obchodní společnosti, případně stanoví jistá omezení. Konkrétně vylučuje možnost, aby byla akciová společnost založena jedinou fyzickou osobou². Dále stanoví, že jedna konkrétní fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše ve třech společnostech s ručením omezeným a společnost s ručením omezeným s jedním společníkem nemůže být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným³. Konečně obchodní zákoník stanoví, že společníkem s neomezeným ručením může být osoba pouze v jedné obchodní společnosti⁴.

Dalším specifickým znakem obchodní společnosti je smluvní základ, na němž je společnost založena. Obchodní společnost je zakládána smlouvou, tedy shodným, dobrovolným projevem vůle zakladatelů společnosti. Výjimku tvoří jednočlenné akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným, u kterých postačí pouze dobrovolný projev vůle jediného akcionáře/společníka. Projev vůle zakladatelů/zakladatele obchodní společnosti směřuje k založení společnosti a k úpravě jejich vnitřních a vnějších poměrů.

---

¹ § 56 odst. 2 obchodního zákoníku.

² § 162 odst. 1 obchodního zákoníku; Nicméně soustředí-li se za trvání akciové společnosti veškeré akcie v ruce jediného akcionáře, nebrání tato skutečnost dalšímu trvání společnosti.

³ § 105 odst. 2 obchodního zákoníku.

⁴ § 56 odst. 4 obchodního zákoníku.

1.2. Společník obchodní společnosti

Společníkem obchodní společnosti je osoba, která se podílí na podnikání prostřednictvím obchodní společnosti. Její účast na společnosti však nelze označit za podnikání.⁵ Společníci se na obchodní společnosti účastní svým majetkem, který do společnosti vkládají a dále vlastní činností, kterou ve společnosti působí, přesto jsou subjekty oddělenými od společnosti, k majetku společnosti nemají žádné přímé vlastnické ani jemu obdobné právo. Právní vztah mezi obchodní společností a společníkem je vztahem, který vzniká a existuje uvnitř společnosti, a který bezprostředně neovlivňuje právní postavení třetích osob mimo společnost. Obsahem tohoto právního vztahu jsou subjektivní práva a povinnosti společníka vůči společnosti, které se liší v závislosti na konkrétní formě obchodní společnosti.

Právní vztah společníka a obchodní společnosti je obchodním zákoníkem vyjádřen v pojmu podíl, který představuje účast společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti⁶. Rozlišujeme kvantitativní stránku podílu společníka v obchodní společnosti, která představuje práva a povinnosti společníka spojené s jeho účastí ve společnosti a kvalitativní stránku podílu společníka, která vyjadřuje míru účasti společníka na obchodní společnosti, tzn. velikost a hodnotu podílu společníka.

1.3. Kategorie obchodních společností

Obchodní společnosti lze rozdělit na dvě až tři skupiny, a to podle způsobu, jakým se společník účastní na podnikání společnosti, dle míry podnikatelského rizika, které společník podstupuje tím, že se účastní na společnosti a dle toho, v jaké míře dochází k oddělení společníkova majetku od majetku společnosti.

1.3.1. Osobní obchodní společnosti

---

⁵ viz Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I.díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 329.

⁶ § 61 odst. 1 obchodního zákoníku.

První skupinu tvoří osobní obchodní společnosti s těmito typickými znaky. Osobní obchodní společnosti jsou především založeny na osobnostech svých společníků, na jejich schopnostech, znalostech, zkušenostech apod., které jsou hlavním vkladem těchto společníků do společnosti. Společníci se na společnosti účastní osobně, mají právo a zároveň povinnost podílet se na podnikatelských aktivitách společnosti a na jejím řízení. Vykonávají zejména soustavnou činnost ve prospěch společnosti, jednají jménem společnosti, o záležitostech společnosti rozhodují společně, zpravidla jednomyslně. Kromě vkladů spočívajících v osobních kvalitách může společník do společnosti přinést i majetkové hodnoty. Společníci osobních obchodních společností však nemají vkladovou povinnost, majetkové vklady poskytují společnosti dobrovolně. Výše těchto majetkových vkladů není zákonem předepsána a tyto majetkové vklady zpravidla nemají vliv na podíl společníka osobní obchodní společnosti na zisku. Za závazky osobní obchodní společnosti ručí její společníci neomezeně celým svým majetkem. Podíl společníka v osobní obchodní společnosti je zásadně nepřevoditelný, smrt či zánik společníka způsobuje zpravidla zánik osobní obchodní společnosti jako takové.

Pokud jde o vnitřní strukturu osobních obchodních společností, zákon ji neupravuje.

Osobní obchodní společnosti předpokládané obchodním zákoníkem jsou vždy zakládány za podnikatelským účelem. Výjimkou je evropské hospodářské zájmové sdružení, jehož cílem není podnikání, ale podpora hospodářské činnosti svých členů. Toto sdružení je tedy zakládáno za tím účelem, aby napomáhalo rozvoji hospodářské činnosti svých členů a zlepšovalo její výsledky, nikoli za účelem dosažení zisku pro vlastní potřebu.⁷

V českém právním řádu je osobní obchodní společností veřejná obchodní společnost a některými autory je mezi osobní obchodní společnosti zařazována i komanditní společnost, která se však již vyznačuje některými rysy kapitálové obchodní společnosti. Mezi osobní obchodní společnosti se dále řadí také evropské hospodářské zájmové sdružení, nadnárodní sdružovací forma, jež byla do českého práva včleněna

---

⁷ viz Pelikánová, I., Černá, S., a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 247.

komunitárním právem a která se subsidiárně řídí ustanoveními obchodního zákoníku o veřejné obchodní společnosti⁸. Vzhledem k této skutečnosti bude proto v dalším výkladu pojednáno pouze o odlišnostech, kterými se evropské hospodářské zájmové sdružení vyznačuje ve vztahu k veřejné obchodní společnosti.

1.3.2. Kapitálové obchodní společnosti

Druhou skupinu obchodních společností představují kapitálové obchodní společnosti. Pro kapitálové obchodní společnosti je typické, že jejich společníci se na nich účastní především prostřednictvím svého kapitálu. Pro kapitálovou obchodní společnost nejsou primárně důležité jejich osobní vlastnosti, ale jejich kapitálová vybavenost. Společníci mají vkladovou povinnost. Minimální výše vkladu je stanovena obchodním zákoníkem. Souhrn vkladů jednotlivých společníků vytváří základní kapitál společnosti. Aby společnost mohla platně vzniknout, musí vytvořit základní kapitál alespoň ve výši stanovené obchodním zákoníkem.

Vnitřní organizace kapitálových obchodních společností je upravena obchodním zákoníkem. V jejím rámci jsou obligatorně vytvářeny řídicí orgány, které řídí společnost a jejichž členy jsou zpravidla osoby odlišné od společníků. Správu společnosti a provoz jejího podniku tak zajišťuje především management a společníci se na správě společnosti mají možnost podílet pouze prostřednictvím vrcholného orgánu společnosti – shromáždění všech společníků, usnášejícím se nikoliv na jednomyslném, ale většinovém principu.

Společníci kapitálových společností neručí za závazky společnosti svým majetkem vůbec nebo pouze omezeně. Podíl společníka v kapitálové obchodní společnosti je

---

⁸ Hlavním pramenem úpravy evropského hospodářského zájmového sdružení je nařízení Rady č. 2137/85 o evropském hospodářském zájmovém sdružení. Na smlouvu o vnitřním fungování sdružení se subsidiárně aplikuje právo členského státu Evropské unie, ve kterém je umístěno sídlo EHZS. V České republice se jedná o zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení, kterým bylo EHZS začleněno do českého práva, subsidiárně se pak aplikují obecná ustanovení obchodního zákoníku o obchodních společnostech a ustanovení obchodního zákoníku o veřejné obchodní společnosti. EHZS je dle § 56 odst. 1 obchodního zákoníku právnickou osobou.

převoditelný. Smrt nebo zánik společníka tedy nezpůsobuje zánik kapitálové společnosti.

Formami obchodních společností upravených českým právním řádem, které bývají zařazovány mezi kapitálové společnosti, jsou akciová společnost a společnost s ručením omezeným, přestože společnost s ručením omezeným vykazuje i některé znaky charakteristické pro osobní obchodní společnost. Kromě těchto je mezi kapitálové obchodní společnosti řazena rovněž evropská společnost, nadnárodní forma akciové společnosti, která byla do českého právního řádu včleněna komunitárním právem.⁹ Stejně jako u EHZS bude v dalším výkladu pojednáno pouze o odlišnostech, kterými se tato společnost vyznačuje ve srovnání s akciovou společností.

1.3.3. Smíšené obchodní společnosti

Některými autory bývá rozlišována ještě třetí skupina obchodních společností, společnosti smíšené. Do této skupiny jsou zařazeny obchodní společnosti, které se vyznačují jak prvky osobních obchodních společností, tak prvky kapitálových obchodních společností. Formy obchodních společností upravené českým právním řádem, které by bylo možné do této skupiny zařadit, jsou již výše uváděné komanditní společnost a společnost s ručením omezeným.

Kapitálovým prvkem komanditní společnosti je účast komanditistů na ní a jejich postavení ve společnosti. Tito společníci se na komanditní společnosti účastní pouze svým majetkovým vkladem, osobně se přímo neúčastní na podnikatelské činnosti společnosti a za závazky společnosti ručí svým majetkem pouze omezeně (do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku).

---

⁹ Hlavním pramenem úpravy evropské společnosti je Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti. Subsidiárně se pak právní poměry evropské společnosti řídí právní úpravou členského státu, ve kterém má evropská společnost sídlo. V českém právním řádu se tak ve vztahu k evropské společnosti aplikují zákon č. 627/2004 Sb. o evropské společnosti, ustanovení obchodního zákoníku o akciové společnosti. Před národním právem mají přednost stanovy evropské společnosti, a to v případech, ve kterých Nařízení o SE připouští, aby byly určité věci upraveny stanovami evropské společnosti.

Osobními prvky společnosti s ručením omezeným pak jsou možnost společníka osobně se účastnit na podnikání společnosti tím, že společník ve funkci jednatele zajišťuje obchodní vedení společnosti. Společníci mohou o záležitostech společnosti rozhodovat i jinak než prostřednictvím valné hromady. Společníkovi společnosti s ručením omezeným může být společenskou smlouvou uložena povinnost osobně se podílet na činnosti společnosti. K dalším osobním prvkům společnosti s ručením omezeným patří omezení převoditelnosti obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným či možnost úplného vyloučení této převoditelnosti. Obchodní zákoník tak ponechává stávajícím společníkům společnosti možnost ovlivnit vlastnickou strukturu společnosti, tj. zda a za jakých podmínek se třetí osoba může stát společníkem společnosti.

2. kapitola

VYBRANÁ PRÁVA A POVINNOSTI SPOLEČNÍKŮ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

Jak bylo uvedeno již v úvodu, rozsah diplomové práce neumožňuje zabývat se na tomto místě rozbohem a hlubší analýzou všech nebo alespoň většiny práv a povinností společníků v jednotlivých obchodních společnostech. Proto je tato kapitola věnována nemajetkovým právům a povinnostem společníka, která působí především směrem dovnitř obchodní společnosti.

2.1. Povinnost loajality

Obecným východiskem konkrétních povinností společníků v obchodních společnostech je povinnost loajality. Přestože tento tzv. princip loajality není v českém právním řádu přímo kodifikován, je v poslední době uznáván jak českou právní doktrínou¹⁰, tak judikaturou Nejvyššího soudu České republiky, jak bude ještě dále podrobněji rozvedeno. Existence tohoto principu se odvozuje z dílčích zákonných norem, ovšem jak již bylo uvedeno, legální definice tohoto pojmu není zakotvena. Při výkladu jeho

---

¹⁰ např. Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. Díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 2417; Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 241 a násl.; Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R. Akciové společnosti. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 365 a násl.

obsahu je proto nutné vycházet z judikatury, a to nejen z české, vzhledem k tomu, že v současné době není v této oblasti ještě dostatečně rozvinuta, ale i zahraniční a dále rovněž ze zahraniční literatury, vzhledem ke skutečnosti, že českou právní doktrínou začal být tento princip reflektován teprve v nedávné době.

Povinnost loajality je obecným základem většiny konkrétních kodifikovaných povinností společníka ve společnosti. Vyplývá ze smluvní povahy vztahu mezi společníkem a společností¹¹. Konkrétními projevy principu loajality v obchodním zákoníku jsou např. zákaz konkurence, zákaz zneužití většiny či menšiny hlasů ve společnosti, povinnost mlčenlivosti, ustanovení § 66 odst. 6 obchodního zákoníku, dle kterého se ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti a ručení orgánů a členů orgánů společnosti vztahují také na tzv. faktické vedoucí¹², ustanovení § 66c obchodního zákoníku¹³. Princip loajality je dovozován ze smluvního práva, kde hlavními povinnostmi smluvních stran je povinnost být věrný smlouvě a povinnost brát ohledy na zájmy druhé smluvní strany. Ze smluvního práva byl tento princip převzat i do práva obchodních společností, které jsou subjekty založenými právě na základě smlouvy. Součástí tohoto principu v oblasti práva obchodních společností je tedy očekávání, že společník bude mít vždy na paměti především zájmy společnosti. Při rozhodování bude těmto zájmům dávat přednost před zájmy vlastními a svým jednáním nebude poškozovat zájmy společnosti. Toto pravidlo je však prolomeno výjimkami zakotvenými obchodním zákoníkem, kterými jsou jednak smluvní koncern a dále případy, kdy jsou splněny podmínky stanovené v § 66a odst. 8 obchodního zákoníku.

Intenzita, ve které se princip loajality v obchodních společnostech uplatňuje, záleží především na formě obchodní společnosti. Obecně platí, že ve vztahu ke společníkům se tento princip projevuje nejvíce v osobních obchodních společnostech. To je dáno

---

¹¹ Obchodní společnost je sdružení osob, které se dobrovolně zavazují smlouvou, že budou v určité organizované formě sledovat určitý cíl, zpravidla zisk.

¹² Osoby, které na základě dohody, podílu na společnosti či jiné skutečnosti ovlivňují podstatným způsobem chování společnosti, přestože nejsou orgány ani členy orgánů společnosti, bez zřetele k tomu, jaký vztah ke společnosti mají.

¹³ § 66c obchodního zákoníku zní: *Každý, kdo pomocí svého vlivu ve společnosti úmyslně přiměje osobu, která je statutárním orgánem nebo jeho členem, členem dozorčího orgánu, prokuristou nebo jiným zmocněncem společnosti, jednat ke škodě společnosti nebo společníků, ručí za splnění povinnosti k náhradě škody, jež vznikla v souvislosti s takovým jednáním.*

především tím, že osobní obchodní společnosti vznikají na základě smlouvy uzavírané společníky a dále tím, že společníci těchto společností se bezprostředně podílí na řízení společnosti a jejím obchodním vedení. Naopak v kapitálových obchodních společnostech se povinnost loajality ze společníků (akcionářů) přesouvá na statutární orgán společnosti a jeho členy, tedy na osoby, které zajišťují obchodní vedení společnosti a mají oprávnění jménem společnosti jednat navenek. Tento princip je částečně oslaben ve společnosti s ručením omezeným, avšak stále zůstává zachován podstatně výrazněji než u akciové společnosti, a to především pro osobní prvky, které byly ve společnosti s ručením omezeným zachovány (společnost s ručením omezeným je stejně jako osobní obchodní společnosti zakládána společenskou smlouvou, funkci jednatele, statutárního orgánu společnosti, vykonávají nejen třetí osoby odlišné od osob společníků, ale do této funkce mohou být jmenováni i sami společníci, kteří dále mohou být společenskou smlouvou zavázáni k tomu, aby se osobně podíleli na činnosti společnosti).

V nejnižší míře se princip loajality uplatňuje v akciové společnosti, a to zejména proto, že na rozdíl od ostatních forem obchodních společností se akcionář stává společníkem akciové společnosti v důsledku nabytí akcie představující podíl ve společnosti bez toho, aby s ostatními akcionáři uzavíral společenskou smlouvu nebo k ní přistupoval. Na mnohé akcionáře proto lze pohlížet i tak, že tito nejsou ve vzájemném smluvním vztahu, účast v akciové společnosti pro akcionáře představuje především investici ve smyslu uložení a zhodnocení peněz. Výkon akcionářských práv nemá povahu smluvních práv či povinností, ale povahu výkonu vlastnického práva. Princip loajality se tedy u akcionáře vzhledem k těmto skutečnostem uplatňuje v minimální míře. Dle V. Pihery¹⁴ je limitem akcionářských práv pouze korektiv dobrých mravů, který především vylučuje takové jednání akcionáře, které má na jedné straně charakter šikanózního výkonu práva a na druhé straně nepřipustnost jednání, kterým se akcionář snaží dosáhnout výhody nebo jiného cíle jinak, než realizací některého akcionářského práva a tím zároveň poškodí ostatní akcionáře (např. jednání, kterým by akcionář prosadil uzavření nevýhodné transakce, z níž bude přímo či nepřímo profitovat; ostatní akcionáři totiž možnost

---

¹⁴ viz Pihera, V. K obecným limitům akcionářských práv, Právní rozhledy, ročník 15, 2007, číslo 10, s. 362, 363.

dosáhnout takové výhody nemají¹⁵). Takové jednání je pak označováno za porušení pravidel hry, je v rozporu s dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku a tedy jednáním protiprávním.

Na druhé straně je třeba vzít v úvahu i existenci malých akciových společností, kterých se účastní pouze několik akcionářů a kteří mají významný vliv na fungování společnosti. V takovém případě bude zřejmě intenzita povinnosti loajality akcionářů vyšší. Lze tedy konstatovat, že míra intenzity povinnosti loajality se u akciových společností liší. Je závislá mimo jiné na akcionářské struktuře konkrétní společnosti, výši podílu konkrétního akcionáře na základním kapitálu resp. na hlasovacích právech ap.¹⁶ V nejnižší míře se bude povinnost loajality uplatňovat u akciových společností s kótovanými akciemi, které mají vysoký počet akcionářů, naopak u jednoosobních akciových společností či akciových společností pouze s několika akcionáři se povinnost loajality zřejmě bude aplikovat intenzivněji.

Princip loajality plní v právu obchodních společností hned několikeroú funkci. Tento princip je především výkladovým pravidlem, na základě kterého je třeba interpretovat jednotlivé povinnosti společníka ve společnosti. Dále plní funkci regulační. V případech, které nejsou konkrétně upraveny zákonem, se uplatňuje jako obecné pravidlo chování. V neposlední řadě může mít princip loajality i derogační funkci, a to v případech kdy existuje speciální norma regulující chování společníka, ale její aplikace by vedla k rozhodnutí, které je v rozporu s povinností loajality. Tehdy se díky aplikaci principu loajality uvedená zvláštní zákonná ustanovení neaplikují.¹⁷

Povinnost loajality má dvě složky. Složka aktivní ukládá společníkovi aktivně podporovat účel, za kterým byla společnost založena, zachovávat stanovy společnosti (společenskou smlouvu), respektovat její oprávněné zájmy, upřednostnit v některých případech zájem společnosti před zájmem vlastním, podílet se na nezbytných změnách uvnitř společnosti, pokud to lze na společníkovi spravedlivě požadovat a vyžaduje-li to naléhavý zájem společnosti. Složka pasivní společníkovi ukládá povinnost neškodit

---

¹⁵ viz tamtéž.

¹⁶ viz Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R. Akciové společnosti. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 367.

¹⁷ viz Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI, 2006, s. 186.

společnosti, zdržet se všeho, čím by mohla zájem společnosti ohrozit a vynaložit veškeré úsilí k odvrácení škody, která společnosti hrozí.¹⁸

Jak již bylo výše uvedeno, v kapitálových společnostech se povinnost loajality uplatňuje především ve vztahu k orgánům společnosti či k členům orgánů společnosti, které vykonávají obchodní vedení společnosti, mají jednatelské oprávnění nebo vykonávají dohled nad činností společnosti. Povinnost loajality v těchto případech má poněkud odlišnou podobu od povinnosti loajality společníků. JUDr. Čech uvádí, že německá právní věda rozlišuje pět základních složek, které více konkretizují povinnost loajality v tomto smyslu¹⁹. První složkou je povinnost nasazení ve prospěch společnosti. Tu realizuje povinná osoba zejména svým aktivním jednáním, tím, že ve prospěch společnosti využívá veškeré své schopnosti, znalosti a zkušenosti, dále tím, že v případě potřeby například pracuje přesčas, odloží dovolenou nebo se z dovolené předčasně vrátí, tato povinnost ale také zahrnuje např. zákaz složit funkci ve společnosti v nejméně vhodný okamžik, např. v případě, kdy společnosti hrozí závažná finanční újma, pakliže k takovému kroku není osoba nucena přistoupit z vážných osobních či zdravotních důvodů. Další složkou, která spadá pod povinnost loajality, je povinnost určitým způsobem zabránit konfliktu zájmů v případě, kdy je uzavírána smlouva mezi společností a členem orgánu nebo osobou těmto subjektům blízkou. Jednu z možností, jak takovou problematiku řešit, zakotvuje § 196a obchodního zákoníku, v zahraničí se dále např. uplatňuje možnost přesunout jednatelské oprávnění na dozorčí radu, má-li společnost uzavírat smlouvu s členem představenstva. Povinnost loajality dále zahrnuje také povinnost dodržovat zákaz využívání příležitostí společnosti ve vlastní prospěch nebo ve prospěch třetích osob. Tato konkrétní problematika je rozvinuta v zahraniční literatuře a zejména judikatuře, která popisuje kritéria, dle kterých lze kvalifikovat příležitost, kterou je nutno přenechat k realizaci společnosti a nikoliv ji využít ve vlastní prospěch. Důležitá je nejen objektivní schopnost společnosti tuto příležitost realizovat, ale uplatňuje se i subjektivní kritérium, tzn., jaké úkony společnost uskutečnila za účelem využití příležitosti. Německá judikatura řešila i případy, kdy společnost nebyla

---

¹⁸ viz Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce (online). 2007, číslo 3, dostupný na world wide web:

[http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=20768350&article\[area_id\]=10078260](http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=20768350&article[area_id]=10078260)

¹⁹ viz tamtéž.

schopna využít příležitosti např. vzhledem ke své tíživé finanční situaci. V těchto situacích má člen orgánu společnosti nejprve povinnost snažit se takový problém vyřešit. Bylo by v rozporu s principem loajality, kdyby příležitost využil okamžitě ve svůj prospěch. Z povinnosti loajality plyne také zákaz využívat zdroje společnosti ve vlastní prospěch. K takovému jednání patří například financování soukromých oslav z prostředků společnosti nebo pověřování zaměstnanců úkoly, které nesouvisí s cílem, který společnost sleduje, ale které naplňují soukromé potřeby člena orgánu společnosti. Poslední složkou povinnosti loajality je zákaz přijímat plnění od třetích osob za úkony učiněné z titulu funkce ve společnosti (tedy zejména zákaz braní úplatků).

K principu loajality vztahujícího se na orgány a členy orgánů společnosti JUDr. Čech dále konstatuje, že zachování povinnosti loajality těmito osobami nemusí být omezeno pouze na dobu trvání vztahu mezi členem orgánu společnosti a společností, povinnost loajality může působit i po určitou dobu po zániku tohoto vztahu. JUDr. Čech uvádí příklad z francouzské judikatury: „*Francouzský Cour de cassation tak např. odsoudil k náhradě škody bývalého člena statutárního orgánu, který bezprostředně po odchodu z funkce založil konkurenční společnost a přetáhl do ní významnou část osazenstva bývalého mandanta. Nárok z odpovědnosti za škodu soud opřel právě o povinnost loajality a ohledu vůči zájmům původní společnosti.*“²⁰

Jak již bylo výše uvedeno, princip loajality se začíná uplatňovat rovněž v judikatuře českých soudů. Z dosud publikovaných judikátů, které níže uvádím, je zřejmé, že princip loajality je uplatňován především v těch případech, kdy společník sice neporušil žádné povinnosti určené společenskou smlouvou nebo zákonem, avšak je zřejmé, že jeho jednání lze charakterizovat jako porušování zásad, na kterých je založeno právo obchodních společností, nebo obcházení povinností zakotvených zákonem nebo společenskou smlouvou. Tento současný přístup soudů je dle mého názoru cestou k překonání formalistického pojetí hodnocení práv a povinností společníka a vylučuje ty případy, kdy je zjevné, že společník sice způsobuje společnosti škodu, aniž by porušoval jakoukoliv povinnost uloženou mu zákonem, společenskou smlouvou či stanovami, avšak za takové jednání není žádným způsobem postižen. Domnívám se, že

---

²⁰ tamtéž.

soudy by při aplikování principu loajality měly postupovat velmi obezřetně a nevykládat jej až příliš extenzivně, vzhledem k tomu, že v důsledku takového výkladu by mohla být některá práva a povinnosti společníka bez reálného základu omezena.

V rozsudku sp.zn. 29 Odo 387/2006 Nejvyšší soud České republiky přímo citoval závěr dovozený právní doktrínou: *„jednou ze zásad, kterými se řídí obchodní zákoník, je princip loajality společníka vůči společnosti, který je základním východiskem všech jeho povinností. Princip loajality je výkladovým pravidlem, v jehož rámci je třeba interpretovat jednotlivé dílčí povinnosti společníka vůči společnosti“*.²¹ V uvedeném případě soud řešil spor o neplatnost smlouvy o převodu obchodního podílu. Tato žaloba byla podána věřitelkou společnosti proti jedinému společníkovi společnosti, který obchodní podíl společnosti převedl, a dále proti nabyvateli tohoto obchodního podílu, a to proto, že se cítila být tímto převodem obchodního podílu poškozená. V převodu obchodního podílu spatřovala žalobkyně porušení zásad poctivého obchodního styku jediným společníkem společnosti, kterého se měl dopustit tím, že svůj stoprocentní obchodní podíl ve společnosti převedl na osobu, která nebyla schopna ani ochotna se jako společník podílet na řízení společnosti, zejména na zajištění jejího kvalifikovaného obchodního vedení, a to s cílem vyhnout se povinnostem, jež by mu plynuly z případné likvidace, resp. prohlášení konkursu na majetek společnosti. Soud v tomto případě dospěl v souvislosti s citovanými poznatky právní doktríny k závěru, že *„jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je, aby převodem obchodního podílu neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost a existenci společnosti, resp. aby právo převést obchodní podíl společnosti nezneužil k obejití povinností, jež by mu jinak plynuly z případné likvidace či prohlášení konkursu na majetek společnosti“*.²²

Shora uvedené rozhodnutí lze označit za průlomové. Odbornou veřejností je vnímáno značně rozporuplně a je předmětem ostré kritiky, a to zejména z následujících důvodů. Předně nelze princip loajality, který působí výhradně ve vztazích uvnitř společnosti, mezi společníkem a společností a mezi společníky navzájem, uplatňovat i ve vztazích společnosti a jejich věřitelů. Takové rozšíření je nepřijatelné, a to i vzhledem ke

---

²¹Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 387/2006; v této části rozsudek citoval tvrzení S. Černé in Černá, S.: Obchodní právo. Akciová společnost. 3.díl, Praha: ASPI a.s., 2006, s. 185.

²² tamtéž

skutečnosti, že platný právní řád zakotvuje konkrétní instituty na ochranu věřitelů (odporovatelnost právních úkonů, instituty insolvenčního práva, odpovědnost orgánů a členů orgánů společnosti za škodu způsobenou porušením povinností při výkonu funkce apod.). Povinnost loajality je navíc tímto rozhodnutím postavena nad výkon vlastnického práva z důvodu ochrany zájmů věřitelů, a to v situaci, kdy není zřejmé, zda převodem obchodního podílu jediného společníka společnosti došlo ke změně postavení věřitele případně k ohrožení jeho zájmů (a tedy i k porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře na straně jediného společníka, který je zároveň jednatelem společnosti). Do jisté míry tento princip judikovaný Nejvyšším soudem ČR napadá také právní jistotu společníků obchodních společností. Zakládá totiž riziko vyslovení neplatnosti převodu obchodního podílu, které se mohou domáhat věřitelé jako třetí osoby a jejichž jednání může mít vůči společnosti čistě šikanózní charakter.²³

V rozsudku sp.zn. 29 Odo 1007/2005 Nejvyšší soud České republiky zase vyjádřil následující stanovisko: „*povinnosti společníka nemusí vyplývat ze zákona, společenské smlouvy či jiných listin, takové povinnosti mohou vyplývat též ze zásad, na kterých je postaven obchodní zákoník, z jiných než písemných závazků převzatých společníkem vůči společnosti, popř. z jiných právních skutečností*“.²⁴

2.2. Právo společníka podílet se na správě společnosti

2.2.1. Právo společníka podílet se na správě společnosti obecně

Společníci všech forem obchodních společností mají právo podílet se na správě společnosti a tedy se v určité míře účastnit na podnikání společnosti, ovlivňovat je a zasahovat do něj. Intenzita tohoto oprávnění společníka obchodní společnosti se však liší dle toho, o jakou konkrétní formu obchodní společnosti se jedná. Zatímco pro osobní obchodní společnosti je typická těsná vazba společníka a z ní vyplývající

---

²³ viz Havel, B. Stanovisko č. 1 k rozsudku NS ČR ze dne 26.9.2007, sp.zn. 29 Odo 387/2006. Právní rozhledy, 2008, ročník 16., číslo 19, mimořádná příloha, s. 12, 13; Alexander, J. Stanovisko č. 3 k rozsudku NS ČR ze dne 26.9.2007, sp.zn. 29 Odo 387/2006. Právní rozhledy, 2008, ročník 16., číslo 19, mimořádná příloha, s. 14, 15.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 1007/2005.

výhradní oprávnění společníků k řízení a kontrole společnosti, v kapitálových společnostech jsou rozhodovací a kontrolní procesy zajišťovány orgány společnosti a společníci mají možnost podílet se na chodu společnosti prostřednictvím rozhodování jejího nejvyššího orgánu, valné hromady. Valné hromadě společnosti, tedy potažmo společníkům, je vyhrazen pouze určitý okruh záležitostí, ve kterém mohou vykonávat svou rozhodovací pravomoc.

Jak již bylo výše naznačeno, součástí práva společníka podílet se na správě společnosti je zejména právo podílet se na řízení společnosti. To zahrnuje rozhodování o záležitostech společnosti, zejména obchodní vedení, které lze definovat jako průběžnou pravidelnou správu záležitostí společnosti a jejího podniku²⁵, tzn. rozhodování o organizačních, technických, obchodních, personálních, finančních a jiných otázkách běžného života společnosti.²⁶ Obchodní vedení tedy spočívá v organizování a řízení podnikatelské činnosti společnosti, a to uvnitř společnosti. Na toto rozhodování pak navazuje jednání jménem společnosti, které spočívá právě v projevení rozhodnutí přijatého uvnitř společnosti navenek, vůči třetí osobě, s cílem způsobit vznik, změnu nebo zánik práva či povinnosti, které právní předpisy s takovým projevem vůle spojují.²⁷ Toto jednatelské oprávnění náleží statutárnímu orgánu společnosti, což vyplývá ze skutečnosti, že všechny formy obchodních společností jsou právními osobami.

V případě osobních obchodních společností mohou obě tyto činnosti vykonávat pouze jejich společníci, společníci tedy řídí společnost přímo, náleží jim obchodní vedení společnosti i jednatelské oprávnění ve vztahu ke společnosti. Tato skutečnost plyne zejména ze základních znaků osobní obchodní společnosti, pro niž je typická především závislost na osobních a profesionálních kvalitách společníků, kteří ručí za závazky společnosti neomezeně, celým svým majetkem. Je tedy logické, že především tyto

---

²⁵ Dle zákonné definice zakotvené v § 5 odst. 1 obchodního zákoníku je podnik soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání, náleží k němu věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit.

²⁶ Dvořák, T. Veřejná obchodní společnost. Praha: ASPI a.s., 2003, s. 177.

²⁷ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Praha: C.H.Beck, 2006, s.33.

osoby mají určovat chod společnosti. Uvedenými činnostmi tedy nelze pověřit třetí osoby.

V kapitálových společnostech je pak obchodní vedení a jednání jménem společnosti vykonáváno nezávisle na společnících prostřednictvím statutárního orgánu, kterým (popř. jehož členem) může být fyzická osoba (a v určitých případech i osoba právnická), která splňuje zákonné podmínky a je jmenována valnou hromadou společnosti. Touto osobou je zpravidla osoba odlišná od společníků, schopná dosáhnout účelu, za kterým společníci do společnosti vstoupili, tedy zhodnocení kapitálu jimi vloženého do společnosti. Společníci se na řízení společnosti podílí prostřednictvím orgánu společnosti, valné hromady, jehož působnost je vymezena zákonem a do níž zásadně nespadá obchodní vedení společnosti.

Součástí práva podílet se na správě společnosti je i právo vykonávat kontrolu nad činností společnosti, zejména nad hospodařením s majetkem společnosti a nad řádným výkonem působnosti orgánů společnosti. Konkrétně toto právo spočívá zejména v oprávnění nahlížet do dokladů společnosti, právu požadovat od osob, které vykonávají obchodní vedení společnosti informace a vysvětlení popř. právu požadovat vysvětlení na valné hromadě a uplatňovat zde návrhy. Opět je nutné poznamenat, že rozsah tohoto oprávnění se u jednotlivých forem obchodních společností liší. Součástí kontrolního práva společníka je i právo dohlížet na činnost a rozhodování společnosti z hlediska zákonnosti, které je upraveno jednak v obecných ustanoveních obchodního zákoníku o obchodních společnostech²⁸, jednak v rámci právních úprav jednotlivých forem obchodních společností. Obecně může každý společník v souladu s § 68 odst. 6 obchodního zákoníku podat soudu návrh na zrušení společnosti a na její likvidaci, prokáže-li právní zájem na takovém rozhodnutí a zároveň nastala-li některá ze situací definovaných v uvedeném ustanovení. Před rozhodnutím o zrušení společnosti má soud dle § 68 odst. 7 obchodního zákoníku povinnost stanovit lhůtu k odstranění důvodu, pro který bylo zrušení navrženo, jestliže je jeho odstranění možné. Nedojde-li ze strany společnosti k nápravě, může pak soud v souladu se zákonem společnost zrušit. Společníci osobních obchodních společností mají dále možnost domáhat se u soudu

---

²⁸ § 68 odst. 6 obchodního zákoníku.

zrušení společnosti, jsou-li pro to důležité důvody, které zákon demonstrativně vypočítává a řadí k nim především porušování povinností plynoucích z účasti na společnosti závažným způsobem jiným společníkem a nemožnost dosáhnout účelu, pro který byla společnost založena²⁹. Proti společníkovi, který závažným způsobem porušuje své povinnosti plynoucí z účasti na obchodní společnosti, mají ostatní společníci možnost bránit se ještě jiným způsobem, a to podáním návrhu soudu na vyloučení společníka ze společnosti za podmínek stanovených v § 90 odst. 2 obchodního zákoníku. Společníkům kapitálových společností umožňuje právní úprava jednotlivých společností domáhat se u soudu vydání rozhodnutí o neplatnosti usnesení valné hromady³⁰. Tato možnost však není zcela odepřena ani společníkům osobních obchodních společností, kteří mohou vyslovením neplatnosti určitého rozhodnutí dosáhnout podáním tzv. určovací žaloby dle § 80 písm. c) OSŘ, jsou-li splněny podmínky v tomto ustanovení zakotvené, především, prokázal-li společník naléhavý právní zájem na určení neplatnosti rozhodnutí společníků soudem. Tato problematika by si samozřejmě zasloužila zevrubnějšího pojednání, rozsah této práce to však neumožňuje, proto v následující pasáži bude věnována pozornost pouze vybraným aspektům práva společníků podílet se na správě společnosti a vykonávat nad ní kontrolu.

2.2.2. Právo společníka podílet se na správě veřejné obchodní společnosti

2.2.2.1. Právo podílet se na řízení veřejné obchodní společnosti

Ve veřejné obchodní společnosti jako typické osobní obchodní společnosti nejsou zákonem obligatorně předepsány žádné vnitřní orgány společnosti jako např. valná hromada a právo řídit činnost společnosti tak náleží přímo jejím společníkům. Pro veřejnou obchodní společnost je dále typické, že zákonem není upraven formální postup pro přijímání rozhodnutí společníků.

---

²⁹ § 90 odst. 1 obchodního zákoníku.

³⁰ § 131 a 183 obchodního zákoníku.

Rozhodování o záležitostech veřejné obchodní společnosti lze rozdělit do tří oblastí. Za prvé rozhodování o základních záležitostech, které se týkají především samotné existence společnosti a právního postavení jejích společníků. Tyto otázky bývají podrobně upraveny společenskou smlouvou, rozhodování o její změně je výslovně upraveno obchodním zákoníkem. Druhou oblast tvoří rozhodování o tzv. ostatních záležitostech společnosti, kam spadají důležité otázky týkající se právních poměrů ve společnosti nebo realizace práv a povinností společníků, a dále také strategická rozhodnutí, která podstatně ovlivňují hospodaření společnosti a určitým způsobem směřují vlastní činnost společnosti. Třetí oblast tvoří rozhodování o obchodním vedení společnosti, tedy o záležitostech spojených s provozem podniku společnosti, které zahrnují organizaci a řízení podniku, rozhodování o provozních záležitostech apod.

Obchodní vedení veřejné obchodní společnosti obchodní zákoník upravuje v ustanovení § 81, rozhodování o změně společenské smlouvy a ostatních záležitostech je upraveno v ustanovení § 79 obchodního zákoníku.

Obchodní vedení veřejné obchodní společnosti

Zákonná úprava veřejné obchodní společnosti připouští dvě varianty výkonu obchodního vedení tohoto subjektu.

První varianta je upravena v ustanovení § 81 odst. 1 obchodního zákoníku, dle kterého je k obchodnímu vedení společnosti oprávněn každý společník v rámci zásad mezi společníky dohodnutých. Toto ustanovení obchodního zákoníku je dispozitivní, a pokud tedy společenská smlouva neupraví způsob obchodního vedení jinak, všichni společníci mají právo podílet se na obchodním vedení společnosti. Vzhledem k tomu, že uvedené ustanovení zakotvuje toto oprávnění pro všechny společníky, jsou k němu oprávněny i právnické osoby, jsou-li společníky veřejné obchodní společnosti. V takovém případě pak obchodní vedení vykonává fyzická osoba určená společníkem-právnickou osobou a není-li tato osoba výslovně určena, vykonává tuto činnost statutární orgán společníka-právnické osoby.

Společníci obchodní vedení vykonávají v rámci zásad mezi nimi dohodnutých, což by mělo zabránit protichůdným pokynům a rozhodnutím jednotlivých společníků v této oblasti. Dohoda o zásadách obchodního vedení může být součástí společenské smlouvy, může být ale uzavřena i samostatně ve zvláštní dohodě stojící mimo společenskou smlouvu. Vzhledem ke skutečnosti, že k uzavření takové dohody není zákonem vyžadována písemná forma, lze ji dále uzavřít ústně nebo konkludentně, což pak umožňuje pružně ji měnit a přizpůsobovat aktuálním potřebám společnosti. Na druhou stranu spatřuji v uzavření takové dohody zmíněným (neformálním) způsobem nevýhody, a to v případě, že mezi společníky následně dojde ke sporu a je nutno prokázat, jaké zásady obchodního vedení byly mezi nimi vlastně odsouhlaseny. Zákon nestanoví ani další náležitosti, které musí dohoda o zásadách obchodního vedení splňovat, zpravidla bude obsahovat vymezení sféry obchodního vedení pro jednotlivé společníky, ve kterých mohou rozhodovat samostatně, či vymezení okruhu záležitostí, ve kterých nejsou společníci oprávněni jednat samostatně.³¹

Druhou variantu výkonu obchodního vedení ve veřejné obchodní společnosti upravuje § 81 odst. 2 obchodního zákoníku, dle kterého mohou společníci veřejné obchodní společnosti upravit obchodní vedení ve společenské smlouvě tak, že je touto činností pověřen jeden nebo několik společníků, a to zcela nebo zčásti, a ostatní společníci předmětné oprávnění v tomto rozsahu pozbývají.

Společník či společníci pověřeni obchodním vedením společnosti jsou pak dle ustanovení § 81 odst. 2 obchodního zákoníku povinni řídit se při výkonu tohoto pověření zásadami, které s ostatními společníky dohodl (dohodli) a zároveň rozhodnutími společníků učiněnými většinou hlasů, přičemž každému společníku náleží ze zákona jeden hlas. Společenská smlouva však může stanovit jinak (zejména v případě, kdy společníci vnesli do veřejné obchodní společnosti vklady, počet hlasů jednotlivých společníků pak může být společenskou smlouvou odvíjen od hodnoty jejich vkladu do společnosti). Je zřejmé, že rozhodnutí přijímaná tímto způsobem v oblasti obchodního vedení společnosti je nutné odlišovat od rozhodnutí společníků přijímaných dle § 79 odst. 2 obchodního zákoníku o ostatních záležitostech týkajících se

---

³¹ viz Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl I. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 763.

veřejné obchodní společnosti. Postavení společníků ve veřejné obchodní společnosti se tak výrazně liší od postavení společníků kapitálových společností. Jak již bylo výše uvedeno, tito se na řízení společnosti podílejí především svou účastí na valné hromadě, jejíž působnost odpovídá právu rozhodování společníků veřejné obchodní společnosti dle § 79 odst. 2 obchodního zákoníku. Valná hromada akciové společnosti však nesmí přijímat rozhodnutí v oblasti obchodního vedení společnosti a v případě společnosti s ručením omezeným tak smí valná hromada činit pouze tehdy, když si takové rozhodování výslovně vyhradí. Naopak společníci veřejné obchodní společnosti mohou v oblasti obchodního vedení přijímat rozhodnutí bez dalšího a společník pověřený obchodním vedením je těmito jejich rozhodnutími vázán.

Poněkud problematická situace může nastat v případě, kdy žádný společník veřejné obchodní společnosti není pověřen k obchodnímu vedení společenskou smlouvou a dle ustanovení § 81 odst. 1 obchodního zákoníku tedy obchodní vedení veřejné obchodní společnosti vykonává každý společník samostatně. Vzniká totiž otázka, do jaké míry je společník vykonávající obchodní vedení společnosti dle § 81 odst. 1 obchodního zákoníku vázán rozhodnutím všech společníků. Dle některých autorů³² by se měl v tomto případě aplikovat striktní výklad tohoto ustanovení a uplatnit by se tedy mělo rozhodnutí jednotlivého společníka učiněné v rámci zásad, které byly společníky dohodnuty. Za účelem předejití naznačených problémů by měla být tato problematika upravena společenskou smlouvou, stejně jako problematika způsobu a důvodů odvolání společníka či společníků pověřených obchodním vedením společenskou smlouvou či doby, na kterou bylo toto pověření uděleno, a to vzhledem ke skutečnosti, že zákonná úprava této oblasti je minimální.

Výklad o druhé variantě obchodního vedení ve veřejné obchodní společnosti doplňují stručnou poznámkou o možnosti odvolání společníka pověřeného obchodním vedením a o možnosti společníka veřejné obchodní společnosti pověřeného obchodním vedením toto pověření vypovědět.

---

³² např. Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2.díl. Praha: ASPI a.s., 2004, s. 427.

Odvolání společníka veřejné obchodní společnosti pověřeného jejím obchodním vedením může být především upraveno společenskou smlouvou. V případě, že tomu tak není, uplatní se § 81 odst. 3 obchodního zákoníku. Citované ustanovení rozlišuje mezi pověřením odvolatelným a neodvolatelným a dle toho rozlišuje i způsoby odvolání pověřeného společníka. V případě že je pověření společníka k obchodnímu vedení odvolatelné, je možné jej odvolat jednak dohodou ostatních společníků (odvolávaný společník se této dohody neúčastní), a to i tehdy, není-li pro odvolání dán žádný kvalifikovaný důvod. Tedy i v případě, kdy pověřený společník neporušuje své povinnosti. Dále je možné společníkovi odvolatelné pověření odejmout soudním rozhodnutím vydaným na návrh kteréhokoliv z ostatních společníků, avšak pouze v případě, že pověřený společník podstatným způsobem porušil své povinnosti. Při posuzování toho, zda se jedná o podstatné porušení povinností, je třeba vycházet z § 345 odst. 2 obchodního zákoníku, který definuje podstatné porušení smlouvy.³³ Jak uvádí JUDr. Pokorná, „*podstatné porušení povinnosti obchodního vedoucího by bylo možno vymezit jako takové porušení, při němž porušující společník musel v okamžiku, kdy byl ostatními společníky obchodním vedením pověřen, vědět nebo mohl rozumně a s přihlédnutím k účelu společenské smlouvy předvídat to, že ostatní by neměli zájem jej při tomto jeho chování obchodním vedením pověřit*“.³⁴ Pokud je pověření společníka obchodním vedením neodvolatelné, může mu být toto pověření odejmuto pouze soudním rozhodnutím za stejných podmínek jako v případě odvolatelného pověření. V případě, že je společníkovi soudně odejmuto pověření k obchodnímu vedení a ostatní společníci se nedohodnou na novém pověření, uplatní se dle § 81 odst. 3 poslední věta obchodního zákoníku ustanovení § 81 odst. 1 obchodního zákoníku a k obchodnímu vedení jsou oprávněni všichni společníci. Odvolaný společník tak získává oprávnění k obchodnímu vedení zpět. Někteří autoři však tento závěr považují za poněkud problematický a výkladem předmětného ustanovení dochází k závěru, že společník, kterému bylo odňato pověření k obchodnímu vedení, není oprávněn se na obchodním

---

³³ § 345 odst. 2 obchodního zákoníku: „*Pro účely tohoto zákona je porušení smlouvy podstatné jestliže strana porušující smlouvu věděla v době uzavření smlouvy nebo v této době bylo rozumné předvídat s přihlédnutím k účelu smlouvy, který vyplanul z jejího obsahu nebo z okolností, za nichž byla smlouva uzavřena, že druhá strana nebude mít zájem na plnění povinností při takovém porušení smlouvy.*“

³⁴ Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. Praha: C.H.Beck, 2005, 119 s.

vedení nadále podílet.³⁵ S tímto názorem však nesouhlasím, dle mého názoru je právní úprava jednoznačná a tento výklad nepřipouští, a to i vzhledem k ustanovení o výpovědi společníka pověřeného obchodním vedením, v němž je výslovně stanoveno, že pověření v takovém případě přechází pouze na ostatní společníky společnosti. Pokud by měl tedy zákonodárce v úmyslu, aby obchodní vedení přešlo poté, co bylo pověření k jeho výkonu konkrétnímu společníkovi či společníkům soudním rozhodnutím odejmuto, pouze na ostatní společníky, zakotvil by to výslovně v příslušném ustanovení, stejně jako v případě výpovědi pověření. Takový stav však nenastal a proto je dle mého názoru nutné výše uvedený výklad ustanovení § 81 odst. 3 poslední věty obchodního zákoníku odmítnout. Na druhou stranu však musím připustit, že citované ustanovení zákona je nastaveno v rozporu se „zdravým rozumem“, když obchodní vedení má nadále vykonávat i společník, jenž byl pro své porušení „potrestán“ tím, že jej soud obchodního vedení musel zbavit.

Společník veřejné obchodní společnosti pověřený obchodním vedením může toto pověření dle ustanovení § 81 odst. 4 obchodního zákoníku vypovědět, a to z důležitých důvodů a písemně, přičemž je povinen vykonat všechna potřebná opatření, která nesou odkladu. Výpověď musí být doručena společnosti a všem společníkům a je účinná uplynutím jednoho měsíce ode dne, kdy byla doručena společnosti. Od účinnosti výpovědi vykonávají obchodní vedení společnosti ostatní společníci. V tomto případě tedy, na rozdíl od odnětí pověření obchodním vedením soudním rozhodnutím, zákon výslovně stanoví, že obchodní vedení nadále vykonávají pouze ostatní společníci.

Rozhodování o ostatních záležitostech veřejné obchodní společnosti

Rozhodování o ostatních záležitostech veřejné obchodní společnosti je takové rozhodování, které zásadním způsobem ovlivňuje postavení společníků či společnosti samotné. Tímto rozhodováním je např. schvalování roční účetní závěrky, svolení ke konkurenční činnosti společníka, schvalování jednání učiněných před vznikem

---

³⁵ viz Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2.díl. Praha: ASPI a.s., 2004, s. 429.

společnosti jejím jménem, či rozhodnutí způsobilá významně ovlivnit hospodaření společnosti (např. rozhodnutí o prodeji, nájmu či zastavení podniku, rozhodnutí o převodu nemovitosti apod.). Z ustanovení § 79 odst. 2 a 3 obchodního zákoníku, které tuto problematiku upravuje, vyplývá, že při rozhodování o uvedených záležitostech se uplatňují dva principy. Princip typický pro rozhodování v osobních obchodních společnostech, tedy princip jednomyslnosti (konsenzuální princip), dle kterého je k rozhodnutí tohoto druhu potřeba souhlasu všech společníků. Uplatnění tohoto principu je důsledkem základních znaků osobní obchodní společnosti, postavené na osobnostech svých společníků, kteří ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem. Je tedy logické, že rozhodnutí o zásadních otázkách společnosti by měla být přijímána jednomyslně, všemi společníky. Obchodní zákoník však připouští, aby společníci společenskou smlouvou zakotvili, že je k takovému rozhodnutí zapotřebí souhlasu pouze většiny společníků (většinový princip).³⁶ Pro takový případ pak obchodní zákoník stanoví, že každý ze společníků má jeden hlas, přičemž připouští, že společenská smlouva může zakotvit jiné pravidlo.³⁷ Úprava hlasování ve společenské smlouvě však nesmí porušovat zásadu stejného zacházení se všemi společníky, nesmí tedy dojít k situaci, kdy by v důsledku systému hlasování zakotveného ve společenské smlouvě byl např. jeden ze společníků zcela zbaven svého práva rozhodovat o záležitostech společnosti.

Stejné principy, tedy princip jednomyslnosti a většinový princip (kterým nesmí být porušena zásada rovného zacházení se společníky společnosti), se dle ustanovení § 79 odst. 1 obchodního zákoníku uplatní i při rozhodování o změně společenské smlouvy, která upravuje základní otázky týkající se existence společnosti a právního postavení společníků. Aplikace konsenzuálního principu v případě rozhodování o změně společenské smlouvy vychází z obecného předpokladu závazkového práva, že změny smlouvy lze docílit pouze se souhlasem všech smluvních stran, v tomto případě společníků. Jak již ale bylo zmíněno, zákon připouští i možnost zakotvení principu většinového.

---

³⁶ § 79 odst. 2 obchodního zákoníku.

³⁷ § 79 odst. 3 obchodního zákoníku.

2.2.2.2. Právo na informace

Společníci veřejné obchodní společnosti mají právo být informováni o záležitostech společnosti. Obchodní zákoník toto právo upravuje v ustanovení § 81 odst. 5 obchodního zákoníku ve dvou rovinách.

Poprvé jako povinnost společníka pověřeného obchodním vedením společnosti informovat ostatní společníky o všech záležitostech společnosti. Tuto povinnost je pověřený společník povinen plnit pouze pokud ho o to ostatní společníci výslovně požádají. Tato informační povinnost se týká všech záležitostí společnosti s výjimkou těch, které tvoří obchodní tajemství společnosti dle ustanovení § 17 obchodního zákoníku. Pokud jde o pojem ostatní společníci, vykytuje se v literatuře více názorů na to, kdo do této kategorie spadá. Dle jednoho výkladu se jedná o společníky, kteří nejsou pověřeni obchodním vedením společnosti a kteří tedy mají právo na informace vůči společníkům pověřeným obchodním vedením.³⁸ Druhý výklad rozumí ostatními společníky všechny ostatní společníky včetně těch, kteří byli rovněž pověřeni obchodním vedením.³⁹ Osobně se přikláním k druhému možnému výkladu.

Podruhé jako právo každého společníka nahlížet do všech dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje, anebo k tomu zmocnit auditora nebo daňového poradce. Toto právo tedy náleží všem společníkům veřejné obchodní společnosti bez ohledu na to, zda byli společenskou smlouvou pověřeni obchodním vedením společnosti či nikoliv. Doklady společnosti zahrnují nejen účetní doklady, ale i veškerou smluvní agendu společnosti, daňové doklady, korespondenci společnosti apod. Kontrola těchto dokladů společníky pak zahrnuje kontrolu z hlediska zákonnosti, hospodárnosti, ale i kontrolu z hlediska toho, zda příslušné osoby plní své povinnosti s péčí řádného hospodáře.

---

³⁸ viz Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2.díl. Praha: ASPI a.s., 2004, s. 431.

³⁹ viz Eliáš, K., Bartošiková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. Praha: C.H.Beck, 2005, 119 s.; Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl I. 1. vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2002.

Z uvedeného je zřejmé, že právo na informace společníků veřejné obchodní společnosti je koncipováno velmi široce, což vyplývá z osobní povahy této formy obchodní společnosti. U ostatních forem obchodních společností pak dochází k jeho postupnému zužování.

2.2.3. Právo společníka podílet se na správě komanditní společnosti

2.2.3.1. Právo společníka podílet se na řízení komanditní společnosti

Právo společníka komanditní společnosti podílet se na řízení společnosti je upraveno v ustanovení § 97 obchodního zákoníku. Stejně jako u veřejné obchodní společnosti ani v případě komanditní společnosti neexistuje zákonem obligatorně předepsaná soustava vnitřních orgánů, které by vykonávaly řízení společnosti. I zde je řízení společnosti svěřeno přímo společníkům, avšak oproti veřejné obchodní společnosti s určitými odchylkami. Rozhodování v komanditní společnosti lze rozdělit do stejných oblastí jako rozhodování v případě veřejné obchodní společnosti (viz shora). Specifikem komanditní společnosti však je, že zde působí dvě kategorie společníků, komplementáři a komanditisté, v rozdílném právním postavení, které se projevuje i v tom, v jaké míře jsou tito společníci oprávněni podílet se na řízení společnosti.

Obchodní vedení komanditní společnosti

Výkon obchodního vedení v komanditní společnosti je ustanovením § 97 odst. 1 obchodního zákoníku svěřen pouze komplementářům. Komanditisté představují v komanditní společnosti, u níž převažují charakteristiky osobní obchodní společnosti, prvek, který je vlastní kapitálovým společenstvem. Pro tyto společníky komanditní společnosti je charakteristické především to, že za závazky společnosti osobně ručí, na rozdíl od komplementářů, pouze omezeně. Vzhledem k této skutečnosti tedy komanditisté nejsou oprávněni vykonávat obchodní vedení společnosti, jelikož toto rozhodování zákon svěřuje pouze osobám, které za závazky společnosti ručí neomezeně a solidárně. To pro třetí osoby, zejména obchodní partnery, představuje určitou záruku. Komplementáři jsou totiž, vzhledem ke svému neomezenému osobnímu ručení za

závazky společnosti, daleko více motivováni k tomu, aby obchodní vedení společnosti bylo vykonáváno s co nejvyšší možnou péčí.

Pokud jde o způsob, kterým komplementáři vykonávají obchodní vedení, ustanovení obchodního zákoníku o komanditní společnosti jej neupravují. Aplikuje se, v souladu s ustanovením § 93 odst. 4 obchodního zákoníku⁴⁰, zákonná úprava obchodního vedení ve veřejné obchodní společnosti. Obchodní vedení vykonává každý z komplementářů v souladu se zásadami, které byly mezi všemi komplementáři dohodnuty, společenská smlouva však může obchodním vedením pověřit pouze některé nebo některého komplementáře. Vzhledem ke skutečnosti, že toto pověření musí být obsaženo ve společenské smlouvě, je potřeba, aby rozhodnutí o tomto pověření bylo učiněno všemi společníky, tedy i komanditisty. Pověřený komplementář či komplementáři jsou pak povinni řídit se zásadami dohodnutými mezi všemi komplementáři a rozhodnutími většiny komplementářů. Komplementáři, kteří nebyli pověřeni obchodním vedením společnosti, mají vůči pověřeným komplementářům právo na informace ve stejném rozsahu, jako společníci veřejné obchodní společnosti, kteří nebyli pověřeni obchodním vedením společnosti. Ve zbytku výkladu o obchodním vedení komanditní společnosti odkazují na výše uvedený výklad o obchodním vedení veřejné obchodní společnosti.

Rozhodování o ostatních záležitostech komanditní společnosti

Do této skupiny záležitostí patří věci, které nejsou obchodním vedením a které mají pro společnost podstatný význam. O těchto záležitostech rozhodují dle § 97 odst. 2 obchodního zákoníku komplementáři společně s komanditisty většinou hlasů, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Rozhodnutí tedy přijímá prostá většina všech komplementářů a komanditistů dohromady. Jak již však bylo uvedeno, lze toto pravidlo upravit společenskou smlouvou odlišně, např. lze stanovit, že k přijetí takového rozhodnutí se musí společníci sejít a že k rozhodnutí postačuje většina hlasů přítomných

---

⁴⁰ § 93 odst. 4 obchodního zákoníku: „*Pokud dále není stanoveno jinak, použijí se na komanditní společnost přiměřeně ustanovení tohoto zákona o veřejné obchodní společnosti a na právní postavení komanditistů ustanovení o společnosti s ručením omezeným.*“

společníků. Dále lze zakotvit požadavek kvalifikované většiny pro rozhodování o otázkách zásadního významu apod. Počet hlasů jednotlivých společníků pak určuje ustanovení § 97 odst. 3 obchodního zákoníku, dle kterého má každý společník při hlasování jeden hlas, nebo společenská smlouva, která může počet hlasů jednotlivých společníků odvozovat od výše jejich vkladů poskytnutých společností. Ustanovení společenské smlouvy o počtu hlasů potřebných k přijetí rozhodnutí a ustanovení o tom, kolik hlasů připadá na jednotlivé společníky, však nesmí být v rozporu se zásadou zakotvenou v ustanovení § 56a obchodního zákoníku, tj. se zákazem zneužití postavení ve společnosti. Nepřipadá tedy v úvahu, aby společenská smlouva stanovila, že k přijetí rozhodnutí je potřeba pouze většina hlasů komplementářů nebo pouze většina hlasů komanditistů, či aby bez relevantního základu zakotvila výrazný nepoměr mezi hlasy komplementářů a hlasy komanditistů.

Výše popsané pravidlo zakotvené v ustanovení § 97 odst. 2 obchodního zákoníku pro rozhodování o ostatních záležitostech komanditní společnosti, je pravidlem obecným. Pro některé případy rozhodování o ostatních záležitostech komanditní společnosti obchodní zákoník stanoví zvláštní pravidla⁴¹. To se týká zejména rozhodování o změně společenské smlouvy, které obchodní zákoník speciálně upravuje v ustanovení § 97 odst. 4. Ke změně společenské smlouvy komanditní společnosti je zapotřebí souhlasu všech společníků, nestanoví-li obchodní zákoník jinak. Společenská smlouva může stanovit, že k její změně postačuje souhlas většiny komplementářů spolu se souhlasem většiny komanditistů. Společenská smlouva však musí zachovat v předchozí větě uvedený systém odděleného hlasování obou skupin společníků. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že při rozhodování o změně společenské smlouvy má každý společník jeden hlas, a neuplatní se tedy ustanovení § 97 odst. 3 obchodního zákoníku.

2.2.3.2. Právo na informace

---

⁴¹ Např. § 97 odst. 5 obchodního zákoníku: „*K uzavření smluv podle § 67a (tedy k uzavření smlouvy na jejímž základě dochází k převodu podniku nebo jeho části, smlouvy o nájmu podniku nebo jeho části a smlouvy zřizující zástavní právo k podniku nebo jeho části) se vyžaduje souhlas většiny komplementářů spolu se souhlasem většiny komanditistů.*“

Právo na informace mají v komanditní společnosti jak komplementáři, tak komanditisté, každá tato skupina společníků však v jiném rozsahu.

Na právní postavení komplementářů se dle § 93 odst. 4 obchodního zákoníku přiměřeně aplikují ustanovení obchodního zákoníku o veřejné obchodní společnosti, tedy v případě práva komplementáře na informace ustanovení § 81 odst. 5 obchodního zákoníku. Komplementář má právo na informace o společnosti vůči ostatním společníkům-komplementářům ve stejném rozsahu jako společník veřejné obchodní společnosti, tedy ve značně širokém rozsahu.

Právo komanditisty na informace upravuje § 98 obchodního zákoníku. Dle tohoto ustanovení je komanditista oprávněn nahlížet do účetních knih a účetních dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje nebo k tomu zmocnit auditora. Dále má komanditista právo na vydání stejnopisu účetní závěrky a právo požadovat od komplementářů informace o všech záležitostech společnosti. Z uvedeného vyplývá, že právo komanditistů na informace je poněkud užší než právo na informace společníků veřejné obchodní společnosti (ti jsou oprávněni nahlížet do všech dokladů společnosti) i společníků společnosti s ručením omezeným (ti mají právo nahlížet do dokladů společnosti, přičemž pojem doklady společnosti je bezpochyby širší než pojem účetní knihy a účetní doklady společnosti, a zcela jistě do této kategorie spadají např. i smlouvy, které společnost uzavírá, a další dokumenty). Naopak komanditisté jsou oprávněni nahlížet pouze do účetních knih a účetních dokladů společnosti a kontrolovat údaje tam obsažené. K této činnosti mohou komanditisté zmocnit auditora. Právní úprava komanditní společnosti je tedy i v tomto místě odlišná od právní úpravy veřejné obchodní společnosti, která připouští, aby společník pověřil kontrolou údajů obsažených ve všech dokladech společnosti auditora či daňového poradce.

Pokud jde o právo komanditisty být na požádání informován o všech záležitostech společnosti, má jej ve stejném rozsahu jako společníci ve veřejné obchodní společnosti a komplementáři. Na rozdíl od těchto osob má komanditista navíc právo na vydání stejnopisu účetní závěrky společnosti.

2.2.4. Právo člena podílet se na správě evropského hospodářského zájmového sdružení

2.2.4.1. Právo člena podílet se na řízení evropského hospodářského zájmového sdružení

Člen EHZS se řízení sdružení účastní na rozdíl od společníků veřejné obchodní společnosti prostřednictvím orgánu nazvaného společně jednající členové. Ten může přijmout jakékoliv rozhodnutí týkající se sdružení. Nařízení o EHZS nepředepisuje žádná pravidla, jež by upravovala proces, kterým tento orgán přijímá rozhodnutí. Členové se tak mohou sejít např. na společném zasedání, ale není vyloučena ani situace, kdy členové přijmou rozhodnutí způsobem per rollam apod. Pravidla způsobu, kterým členové EHZS přijímají rozhodnutí, mohou být rovněž zakotvena ve smlouvě o sdružení.

Při přijímání rozhodnutí společně jednajícími členy EHZS se zásadně uplatňuje princip charakteristický pro osobní obchodní společnosti, princip jednomyslnosti. Nařízení o EHZS rozlišuje usnesení společně jednajícími členy, k jejichž přijetí je vždy potřeba všech hlasů členů a usnesení, která jsou přijímána jednomyslně pouze v případě, že smlouva o sdružení nebo Nařízení o EHZS nestanoví něco jiného.

Pokud je o počet hlasů, které připadají na jednoho člena, uplatňuje se v EHZS pravidlo, v důsledku něhož náleží každému členu jeden hlas. Smlouva o sdružení však může zakotvit, že některý člen má hlasů více. Tato možnost je však omezena principem zakotveným v Nařízení o EHZS, na jehož základě je omezen maximální počet hlasů jednoho člena, a to v tom smyslu, že žádný člen nesmí mít většinu hlasů. Změna počtu hlasů jednotlivých členů v EHZS navíc musí být schválena všemi členy.

Obchodní vedení EHZS je vykonáváno, na rozdíl od ostatních osobních obchodních společností, dalším orgánem společnosti, jednatelem.⁴² Tím může být jak člen EHZS,

---

⁴² Na postavení jednatele v EHZS se subsidiárně vztahuje úprava v obchodním zákoníku týkající se jednatelů ve společnosti s ručením omezeným.

tak třetí osoba, pokud splňují podmínky stanovené Nařízením o EHVS, právem členského státu a případně smlouvy o sdružení. Jednatel rovněž jedná jménem EHVS navenek.

2.2.5. Právo akcionáře podílet se na správě akciové společnosti

Zbylé pasáže pojednání o právu společníků podílet se na správě obchodních společností se zabývají výkladem tohoto práva v kapitálových společnostech. Z hlediska systematiky uvádím na prvním místě akciovou společnost jako ryzí kapitálovou společnost a teprve poté navazuji výkladem tohoto práva u společnosti s ručením omezeným, který se soustředí na odlišnosti od úpravy v akciové společnosti plynoucí z osobních prvků společnosti s ručením omezeným.

2.2.5.1. Právo akcionáře podílet se na řízení akciové společnosti

Akciová společnost je klasickou kapitálovou společností (ryzí kapitálovou společností). Pro kapitálové společnosti je charakteristické, že vazba společnosti a společníka je mnohem volnější než je tomu u osobních obchodních společností, společníci kapitálových společností již nemají povinnost podílet se přímo svou činností na realizaci předmětu podnikání společnosti. Pro akciovou společnost je tedy charakteristické, že akcionáři (společníci) se na jejím řízení na rozdíl od společníků osobních obchodních společností podílejí nepřímou a formálně, prostřednictvím vnitřní organizační struktury akciové společnosti, konkrétně prostřednictvím valné hromady společnosti. Každý akcionář má právo účastnit se valné hromady, hlasovat na ní, uplatňovat své návrhy a protinávrhy⁴³.

Valná hromada

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti, právo účastnit se jí mají výlučně akcionáři, a to všichni akcionáři, bez ohledu na to, kolik mají akcií nebo zda mají právo na valné hromadě hlasovat či nikoliv. Jednání valné hromady se společník může

---

⁴³ §180 odst. 1 obchodního zákoníku.

účastnit osobně či prostřednictvím zplnomocněného zástupce. Působnost valné hromady akciové společnosti je stanovena zákonem⁴⁴, stanovy mohou tuto působnost ještě rozšířit, naopak není možné působnost valné hromady stanovami zúžit. Valná hromada však nemá oprávnění vyhradit si rozhodování o dalších záležitostech, které jí nesvěřil ani zákon ani stanovy. Obecně lze říci, že do působnosti valné hromady spadá rozhodování o zásadních otázkách týkajících se společnosti a naopak do ní nenáleží rozhodování týkající se obchodního vedení společnosti. Společníkům kapitálových společností (a tedy i akcionářům) totiž na rozdíl od společníků osobních obchodních společností zásadně nepřísluší právo na obchodní vedení společnosti. Hlavní oblasti, o kterých valná hromada rozhoduje, jsou statutární záležitosti (např. schvalování společenské smlouvy, změny základního kapitálu, rozhodování o přeměnách společnosti, o zrušení společnosti s likvidací apod.), záležitosti týkající se účetnictví (schvalování účetních závěrek, rozdělení zisku, úhrada ztráty), otázky týkající se členů orgánů společnosti či likvidátora (jejich jmenování, odvolávání, odměňování) a konečně valná hromada rovněž schvaluje významné majetkové dispozice (§ 67a obchodního zákoníku).

Pokud jde o rozhodování valné hromady, uplatňuje se zde princip většinový, tedy princip odlišný od toho, jenž se uplatňuje u osobních obchodních společností. K přijetí rozhodnutí na valné hromadě je potřeba souhlasu většiny akcionářů přítomných na valné hromadě. Stanovy však mohou zakotvit, že pro přijetí rozhodnutí je nutný souhlas vyšší než prosté většiny přítomných akcionářů. V některých případech je tato tzv. kvalifikovaná většina požadována přímo obchodním zákoníkem, a to konkrétně dvoutřetinová nebo tříčtvrtinová většina akcionářů přítomných na valné hromadě. Tak tomu je například u schvalování stanov nebo jejich změn, změn základního kapitálu, schválení ovládací smlouvy, smlouvy o převodu zisku a v dalších stanovených případech. V taxativně uvedených případech navíc obchodní zákoník požaduje kromě stanovené většiny hlasů valné hromady jako celku také souhlas kvalifikované většiny vymezeného okruhu akcionářů⁴⁵. Jedná se o případy, ve kterých dochází k zásadním změnám ve společnosti a které se současně dotýkají i zájmů určité skupiny akcionářů.

---

⁴⁴ § 187 odst. 1 obchodního zákoníku.

⁴⁵ § 186 odst. 2 až 5 obchodního zákoníku.

Zákon proto posiluje jejich postavení tím, že k přijetí rozhodnutí v takových případech nestačí, že jej schválí valná hromada jako celek, ale musí jej schválit rovněž dotčená skupina akcionářů.⁴⁶

Aby mohla valná hromada rozhodnutí vůbec přijmout, musí být usnášenischopná, tzn., že na valné hromadě musí být přítomni akcionáři, kteří mají akcie, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje určitou část základního kapitálu stanovenou obchodním zákoníkem. Tato hranice by měla být stanovena tak, aby valná hromada byla dostatečně reprezentativní, vzhledem k tomu, že jde o nejvyšší rozhodovací orgán společnosti, který rozhoduje o zásadních otázkách společnosti, jež se dotýkají postavení všech akcionářů. Na druhé straně je třeba vzít v potaz i tu skutečnost, že počet akcionářů v akciové společnosti může být velmi vysoký, a dále, že většina akcionářů pojmá účast v akciové společnosti v prvé řadě jako investici a vstupují do ní primárně za účelem zhodnocení kapitálu. Akcionáři tedy nemusí mít zájem o samotný chod společnosti a účast na valné hromadě. Požadavek vysoké míry účasti akcionářů na valné hromadě by tak vzhledem k těmto skutečnostem nebyl vhodný, jelikož by mohlo docházet k situacím, kdy by valná hromada nebyla usnášenischopná a v rámci akciové společnosti by tak nebylo možné rozhodovat ani o jejích základních otázkách. Proto je pro usnášenischopnost valné hromady podmínkou přítomnost akcionářů majících akcie, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 30% základního kapitálu společnosti, nevyžadují-li stanovy vyšší účast⁴⁷ (přičemž se nepřihlíží k akciím nebo zatímním listům, s nimiž není spojeno hlasovací právo nebo pokud nelze hlasovací právo, které je s nimi spojeno, vykonávat⁴⁸). Pokud se nesejde usnášenischopná valná hromada, má představenstvo, které valnou hromadu svolává, povinnost svolat náhradní valnou hromadu, pro jejíž usnášenischopnost již není stanoveno žádné kvórum. Požadavek dostatečné reprezentativnosti zde tedy ustupuje nutnosti zajistit přijetí rozhodnutí nezbytných pro činnost a řádný chod společnosti.⁴⁹

Právo akcionáře hlasovat na valné hromadě

---

⁴⁶ viz Černá, S. Obchodní právo, Akciová společnost. 3. díl. Praha: ASPI a.s., 2006, s. 229.

⁴⁷ § 185 odst. 1 obchodního zákoníku.

⁴⁸ §186c odst. 1 obchodního zákoníku.

⁴⁹ viz Černá, S. Obchodní právo, Akciová společnost. 3. díl. Praha: ASPI a.s., 2006, s. 225.

Jak již bylo výše uvedeno, každý akcionář má v rámci práva podílet se na řízení společnosti právo hlasovat na valné hromadě. Dle ustanovení § 180 odst. 2 obchodního zákoníku je hlasovací právo spojeno s akcií. Počet hlasů spojených s jednotlivými akciemi nestanoví obchodní zákoník, ale stanovy. Obchodní zákoník však zakotvuje pravidlo, dle kterého musí stanovy určit počet hlasů spojených s akcií tak, aby na akcie se stejnou jmenovitou hodnotou připadal stejný počet hlasů. Pokud společnost vydala akcie s různou jmenovitou hodnotou, musí být počet hlasů spojených s těmito akciemi určen ve stejném poměru, jako je poměr jmenovitých hodnot těchto akcií.⁵⁰ Počet hlasů každého akcionáře tak závisí na počtu a jmenovité hodnotě akcií, které vlastní a stanovy se od tohoto pravidla nemohou odchýlit. Tento princip vychází z kapitálového charakteru akciové společnosti, ve které má akcionář vyšší podíl na rozhodování tehdy, pokud svým vkladem více přispěl k pokrytí sumy základního kapitálu společnosti.⁵¹ Toto pravidlo je však částečně prolomeno ustanovením § 180 odst. 2 obchodního zákoníku, jež připouští možnost stanovami zakotvit nejvyšší počet hlasů jednoho akcionáře a omezit tak výkon hlasovacího práva, přičemž toto omezení musí být zakotveno ve stejném rozsahu pro každého akcionáře a jím ovládané osoby. Toto ustanovení zakotvuje možnost upravit vnitřní vztahy ve společnosti takovým způsobem, aby nemohlo dojít k úplnému ovládnutí společnosti většinovým akcionářem, popř. aby byla tato eventualita podstatně ztížena.

Výše bylo uvedeno, že hlasovací právo je spojeno s akcií. To však neplatí bezvýhradně. Stanovy totiž mohou zakotvit vydání tzv. prioritních akcií, pro něž je charakteristické, že s nimi není primárně spojeno hlasovací právo (je to dáno tím, že majitel těchto akcií má přednostní právo na dividendu nebo přednostní právo na podíl na likvidačním zůstatku). To se dočasně obnovuje pouze za podmínek stanovených obchodním zákoníkem, obecně jde především o situace, kdy akcionář ztrácí výhody spojené s prioritní akcií. Vlastník prioritních akcií je tedy tzv. čistý investor, který se vzdává práva na řízení společnosti ve prospěch přednostního práva na dividendu a podíl na

---

⁵⁰ § 180 odst. 2 obchodního zákoníku.

⁵¹ Černá, S. Obchodní právo, Akciová společnost. 3. díl. Praha: ASPI a.s., 2006, s. 167.

likvidačním zůstatku, za účelem maximalizace výnosu z kapitálu vloženého do akciové společnosti.

Obchodní zákoník rovněž stanoví případy, kdy má akcionář dočasně pozastaven výkon práva hlasovat na valné hromadě, a to zejména z důvodu ochrany zájmů společnosti a ostatních akcionářů. Jedná se zejména o následující situace upravené v ustanovení § 186c odst. 2 obchodního zákoníku. Případy, kdy je akcionář v prodlení se splacením emisního kurzu nesplacených akcií nebo jeho části, v takovém případě akcionář nemůže vykonávat právo spojené se zatímním listem nahrazující akcie, jejichž emisní kurz nebyl splacen. Dále akcionář nemůže vykonávat hlasovací právo spojené s akcií tehdy, když valná hromada rozhoduje o jeho nepeněžitém vkladu. Tento zákaz směřuje především na ochranu ostatních akcionářů a společnosti samé a má zabránit tomu, aby akcionář, o jehož nepeněžitém vkladu se hlasuje, získal na úkor ostatních akcionářů a společnosti samé pro sebe výhodu.⁵² Zákaz výkonu hlasovacího práva se tedy týká pouze toho bodu programu, kterým se rozhoduje o nepeněžitém vkladu akcionáře.⁵³ Zákaz výkonu hlasovacího práva se dále uplatňuje v situaci, kdy valná hromada rozhoduje o tom, zda akcionáři nebo osobě, která s ním jedná ve shodě, má být poskytnuta výhoda, či zda jim má být prominuto splnění povinnosti, či zda má být akcionář odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce. I v tomto případě jsou především sledovány zájmy společnosti a ostatních akcionářů a zákaz výkonu hlasovacího práva se rovněž vztahuje pouze na ten bod programu jednání valné hromady, kterým se rozhoduje o uvedených skutečnostech.⁵⁴ Omezení hlasovacího práva je obchodním zákoníkem zakotveno ještě v dalších případech, např. pokud společnost nabude vlastní akcie nebo zatímní listy⁵⁵.

Právo akcionáře uplatňovat na valné hromadě
návrhy a protinávrhy

---

⁵² viz Černá, S. Obchodní právo, Akciová společnost. 3. díl. Praha: ASPI a.s., 2006, s. 168.

⁵³ viz Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R. Akciové společnosti. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 240.

⁵⁴ tamtéž.

⁵⁵ § 161d odst. 1 obchodního zákoníku.

Dalším z práv akcionáře, která mu náleží v rámci práva podílet se na řízení společnosti je právo uplatňovat na valné hromadě návrhy a protinávry. Toto oprávnění dává akcionáři možnost spoluurčovat průběh jednání valné hromady. Akcionář jej však může vykonávat pouze v rámci pravidel stanovených obchodním zákoníkem, která vychází z principu, dle kterého se valná hromada může usnášet pouze o těch záležitostech, jež byly v pozvánce na valnou hromadu či v oznámení o valné hromadě ohlášeny jako pořad jejího jednání. Prof. Eliáš uvádí: „*akcionář musí předem vědět, o čem se bude jednat, protože musí mít možnost se na jednání připravit*“.⁵⁶ Z tohoto důvodu ustanovení § 180 odst. 5 obchodního zákoníku stanoví, že v případě, kdy akcionář hodlá uplatnit na valné hromadě protinávry k návrhům, jejichž obsah je uveden v pozvánce na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání, nebo v případě, že o rozhodnutí valné hromady musí být pořízen notářský zápis, je povinen doručit písemné znění svého návrhu nebo protinávru společnosti nejméně pět pracovních dnů přede dnem konání valné hromady.⁵⁷ Výjimku z tohoto pravidla pak stanoví § 185 odst. 4 obchodního zákoníku, dle kterého lze na valné hromadě rozhodnout záležitosti, které nebyly zařazeny do navrhovaného pořadu jednání valné hromady jen za podmínky, že se valné hromady účastní všichni akcionáři společnosti a zároveň s projednáním této záležitosti všichni akcionáři společnosti vysloví souhlas.

2.2.5.2. Právo na informace

Právo akcionáře na informace je upraveno zejména v ustanovení § 180 odst. 1 obchodního zákoníku, které akcionáři zaručuje právo požadovat a dostat na valné hromadě vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti. Akcionáři však mají právo požadovat pouze taková vysvětlení, která jsou zapotřebí k posouzení předmětu jednání valné hromady. To jim však může být za podmínek stanovených obchodním zákoníkem odmítnuto.⁵⁸ Informace obsažená ve vysvětlení musí být určitá a musí poskytovat dostatečný obraz o skutečnosti.

---

⁵⁶ Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. Praha: C.H.Beck, 2005, s. 312.

⁵⁷ To však neplatí, jde-li o návrhy na volbu konkrétních osob do orgánů společnosti.

⁵⁸ § 180 odst. 4 obchodního zákoníku.

Akcionář je dále oprávněn požádat představenstvo o vydání kopie zápisu z valné hromady nebo jeho části za celou dobu existence společnosti (na vlastní náklady), má právo seznámit se s obsahem řádné, mimořádné, konsolidované, popř. mezitímní účetní závěrky⁵⁹ a rovněž s obsahem zprávy o podnikatelské činnosti společnosti a o stavu jejího majetku (tyto je představenstvo povinno předložit valné hromadě ve lhůtách určených stanovami nejméně však jednou za účetní období)⁶⁰.

2.2.6. Právo společníka podílet se na správě společnosti s ručením omezeným

Jak již bylo shora několikrát zdůrazněno, společnost s ručením omezeným je kapitálovou obchodní společností s některými prvky osobních obchodních společností, které se projevují i v oblasti práva společníka podílet se na správě společnosti. U společníka společnosti s ručením omezeným platí, stejně jako u akcionáře, že vazba mezi ním a společností je mnohem volnější než je tomu u osobních obchodních společností, z čehož vyplývá i skutečnost, že společník nemá povinnost přímo osobně se podílet na činnosti společnosti. Na rozdíl od akcionáře však společníkovi společnosti s ručením omezeným může být tato povinnost uložena společenskou smlouvou.

2.2.6.1. Právo společníka podílet se na řízení společnosti s ručením omezeným

Společník společnosti s ručením omezeným vykonává právo podílet se na řízení společnosti stejně jako akcionář formálně, prostřednictvím valné hromady. Kromě toho však má ještě dále možnost přijímat rozhodnutí mimo valnou hromadu. To vyplývá ze skutečnosti, že společnost s ručením omezeným je, stejně jako osobní obchodní společnosti, založena na smlouvě uzavřené mezi společníky.⁶¹

---

⁵⁹ § 192 odst. 1 obchodního zákoníku.

⁶⁰ § 192 odst. 2 obchodního zákoníku.

⁶¹ Právo společníka společnosti s ručením omezeným podílet se na správě společnosti je upraveno zejména v ustanovení § 122 odst. 1, na nějž navazují ustanovení § 127 odst. 7, 130, 141, 149a 152 obchodního zákoníku.

Pokud jde o přímé řízení společnosti s ručením omezeným jejím společníkem, děje se tak v případě, kdy je společník jednatelem společnosti, což umožňuje ustanovení § 133 odst. 3 obchodního zákoníku⁶², či zaměstnancem ve vedoucím postavení. Jmenované ustanovení zakotvuje další z osobních prvků společnosti s ručením omezeným. Je však zřejmé, že výkon funkce jednatele či jiného orgánu/člena orgánu nespadá mezi práva společníka společnosti s ručením omezeným, společník společnosti s ručením omezeným nemá nárok na to být jmenován do funkce jednatele společnosti.

Valná hromada

O valné hromadě společnosti s ručením omezeným platí to, co již bylo uvedeno o valné hromadě akciové společnosti s tím, že se však uplatňují rozdíly dále uvedené.

Do působnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným spadá rovněž rozhodování o vyloučení společníka dle § 113 a § 121 obchodního zákoníku.⁶³ Valná hromada si navíc může sama v souladu s ustanovením § 125 odst. 3 obchodního zákoníku vyhradit k rozhodování záležitosti, které jinak spadají do působnosti jiných orgánů společnosti. Ve společnosti s ručením omezeným tak mj. bezvýhradně neplatí zásada uplatňující se v kapitálových obchodních společnostech, dle které společníkům společnosti zásadně nepřísluší právo na obchodní vedení společnosti, protože si záležitosti, které do něj spadají, může vyhradit valná hromada k vlastnímu rozhodování.

Při rozhodování valné hromady společnosti s ručením omezeným se stejně jako v případě valné hromady akciové společnosti uplatňuje většinový princip, valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných společníků. Společenská smlouva nebo zákon však mohou zakotvit, že pro určitá rozhodnutí je nutná kvalifikovaná většina hlasů. Zákonem požadovaná kvalifikovaná většina se liší od úpravy tohoto institutu u akciové společnosti tím, že je stanovena jako dvoutřetinová většina všech hlasů společníků.

---

⁶² § 133 odst. 3 obchodního zákoníku: „*Jednatele jmenuje valná hromada z řad společníků nebo jiných fyzických osob.*“

⁶³ Tedy pro prodlení se splacením vkladu nebo pro prodlení se splněním příplatkové povinnosti.

Usnášeníschopnost valné hromady společnosti s ručením omezeným je odvozována od počtu hlasů přítomných společníků, nikoliv jako v případě akciové společnosti pouze od výše vkladů přítomných společníků. To je dáno především tím, že ve společnosti s ručením omezeným se vliv společníka v rámci společnosti neodvozuje výlučně od výše jeho vkladu do společnosti (na rozdíl od akciové společnosti), protože společníci si mohou výši svých obchodních podílů a počet svých hlasů na valné hromadě stanovit odlišně od zákonné úpravy⁶⁴. Jedná se o další z osobních prvků společnosti s ručením omezeným.

Pokud jde o usnášeníschopnost valné hromady společnosti s ručením omezeným, převažuje zde na rozdíl od akciové společnosti zájem na její reprezentativnosti. Valná hromada je usnášeníschopná, pokud se jí účastní společníci mající alespoň polovinu všech hlasů, nevyžaduje-li společenská smlouva vyšší počet hlasů.⁶⁵ Obchodní zákoník navíc nepřipouští konání náhradní valné hromady s nižším kvórem nebo bez kvóra pro případ, že se nesejde usnášeníschopná valná hromada. Podmínky usnášeníschopnosti valné hromady společnosti s ručením omezeným jsou tedy ve srovnání s akciovou společností stanoveny přísněji, což vychází i ze skutečnosti, že obchodní zákoník stanoví horní hranici počtu společníků ve společnosti s ručením omezeným. Společníci tak mají na řízení společnosti významnější vliv než akcionáři akciové společnosti.

Právo společníka hlasovat na valné hromadě společnosti s ručením omezeným

U společnosti s ručením omezeným je rozsah hlasovacího práva upraven v § 127 odst. 1 obchodního zákoníku⁶⁶. Dle tohoto ustanovení je počet hlasů společníka závislý na výši jeho vkladu do společnosti. Toto ustanovení je však dispozitivní a společenská smlouva může počet hlasů připadajících na jednotlivé společníky upravit zcela jiným způsobem (počet hlasů společníka lze např. vázat na výkon určité činnosti pro společnost apod.). Jedná se tedy o další z osobních znaků společnosti s ručením omezeným.

---

⁶⁴ § 114 odst. 1 obchodního zákoníku, § 127 odst. 2 obchodního zákoníku.

⁶⁵ § 127 odst. 1 obchodního zákoníku.

⁶⁶ § 127 odst. 2 obchodního zákoníku: „Každý společník má jeden hlas na každých 1000 Kč svého vkladu neurčuje-li společenská smlouva jiný počet hlasů“.

Ve společnosti s ručením omezením může docházet stejně jako u akciové společnosti k dočasnému pozastavení práva společníka hlasovat na valné hromadě. Úprava tohoto institutu ve společnosti s ručením omezením⁶⁷ je obdobná jako úprava u akciové společnosti s tím rozdílem, že namísto pozastavení výkonu hlasovacího práva v důsledku prodlení s úhradou emisního kurzu nesplacených akcií se zcela zřejmě pozastavuje výkon hlasovacího práva pro prodlení se splacením vkladu. V případě společnosti s ručením omezeným navíc může být výkon hlasovacího práva společníka pozastaven tehdy, pokud valná hromada rozhoduje o jeho vyloučení nebo o podání návrhu na jeho vyloučení.

Rozhodování mimo valnou hromadu

Jak již bylo výše uvedeno, společníci společnosti s ručením omezeným se na rozdíl od akcionářů na řízení společnosti nepodílí pouze prostřednictvím valné hromady, ale obchodní zákoník jim rovněž dává možnost za podmínek, které stanoví, přijímat rozhodnutí i mimo valnou hromadu.⁶⁸ V takovém případě osoba, která je jinak oprávněna svolat valnou hromadu, předloží návrh usnesení společnosti společníkům k vyjádření s oznámením lhůty, ve které mají učinit písemné vyjádření. V případě, že se v této lhůtě společník nevyjádří, platí, že nesouhlasí. Osoba, která návrh usnesení předložila, pak výsledky hlasování oznámí jednotlivým společníkům. Většina se počítá z celkového počtu hlasů příslušejících všem společníkům. Rovněž u tohoto způsobu rozhodování společníků se uplatňuje většinový princip.

Obchodní zákoník dále dokonce poskytuje společníkovi společnosti s ručením omezeným, který nebyl přítomen na valné hromadě, možnost vyslovit dodatečně souhlas s navrhovaným rozhodnutím valné hromady i mimo valnou hromadu. Takový souhlas pak musí být společnosti doručen do jednoho měsíce ode dne, v němž se konala nebo měla konat valná hromada.⁶⁹ Dle prof. Dědiče se takový postup aplikuje v případech, kdy byla svolána valná hromada, avšak rozhodnutí na ní nebylo přijato,

---

⁶⁷ § 127 odst. 5 obchodního zákoníku.

⁶⁸ § 130 obchodního zákoníku.

⁶⁹ § 127 odst. 7 obchodního zákoníku.

protože nebyla usnášeníschopná nebo tehdy, pokud svolaná valná hromada byla usnášeníschopná, ale rozhodnutí na ní přijato nebylo, protože pro něj nehlasovala potřebná většina. Pro případ, kdy rozhodnutí nebylo přijato, protože valná hromada nebyla usnášeníschopná a nebylo na ní tedy vůbec hlasováno, prof. Dědič dovozuje, že rozhodnutí dle § 127 odst. 7 obchodního zákoníku lze přijmout pouze tehdy, když na valné hromadě nebyli přítomni společníci, kteří disponují minimálně počtem hlasů, který je potřeba k přijetí příslušného rozhodnutí.⁷⁰ V případě, že se tento postup skutečně aplikuje, jsou z procesu rozhodování v tomto konkrétním případě vyloučeni společníci, kteří se na valnou hromadu dostavili (vzhledem k tomu, že hlasovat způsobem dle § 127 odst. 7 obchodního zákoníku mohou pouze ti společníci, kteří nebyli přítomni na valné hromadě). Dle mého názoru se tak dostávají tito společníci neodůvodněně do nevýhodného postavení, ačkoliv řádně využívají práva plynoucí jim z účasti ve společnosti s ručením omezeným.

Zvláštním případem rozhodování společníků společnosti s ručením omezeným mimo valnou hromadu představuje konsensuální rozhodování dle § 141, 149a a 152 obchodního zákoníku. Jedná se o rozhodování společníků o změně společenské smlouvy mimo valnou hromadu, o rozhodování o ukončení účasti společníka ve společnosti dohodou a o rozhodování o zrušení společnosti. V těchto případech je nutné, aby společníci při rozhodování dosáhli jednomyslnosti.

2.2.6.2. Právo na informace

Právo na informace společníka společnosti s ručením omezeným je upraveno v ustanovení § 122 odst. 2 obchodního zákoníku a jako takové je podstatně širší než právo na informace u akcionáře. Společník má právo požadovat od jednatelů společnosti informace o záležitostech společnosti, tedy informace o všech záležitostech společnosti, s výjimkou těch, které jsou předmětem obchodního tajemství, které jsou utajovanými informacemi nebo ke kterým se váže povinnost mlčenlivosti, a dále má právo nahlížet do dokladů společnosti (tedy jakýchkoli písemností týkajících se

---

⁷⁰ viz Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II. Díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 1135.

záležitosti společnosti) a kontrolovat tam obsažené údaje osobně nebo k tomu zmocnit auditora či daňového poradce.

2.2.7. Právo společníka podílet se na správě evropské společnosti

Právo akcionáře evropské společnosti podílet se na správě společnosti se v podstatě neodlišuje od tohoto práva akcionáře akciové společnosti.⁷¹ Nařízení o SE pouze odlišně upravuje počítání hlasů při rozhodování valné hromady. Dle čl. 57 Nařízení o SE se pro přijetí rozhodnutí valné hromady vyžaduje prostá většina platných odevzdaných hlasů, nevyžaduje-li Nařízení o SE nebo právní předpisy vztahující se na akciové společnosti v členském státě, ve kterém se nachází sídlo SE, vyšší většinu. Dle čl. 58 Nařízení o SE se mezi odevzdané hlasy nepočítají hlasy, které jsou spojeny s akciemi, jejichž majitel se nezúčastnil hlasování, zdržel se hlasování nebo odevzdal prázdný nebo neplatný hlasovací lístek. V důsledku tohoto ustanovení se tedy zřejmě snižuje i kvorum potřebné pro schopnost valné hromady k usnášení.⁷²

2.2.8. Jednočlenné společnosti

Obchodní zákoník připouští u společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti založení těchto společností jedinou osobou (za podmínek stanovených obchodním zákoníkem) a rovněž případně soustředění obchodních podílů či akcií společnosti v rukou jediné osoby.

Pokud má tedy společnost s ručením omezeným nebo akciová společnost jediného společníka/akcionáře, nekoná se valná hromada a působnost valné hromady vykonává tento společník/akcionář.⁷³ Rozhodnutí jediného společníka/akcionáře, které vydává v působnosti valné hromady, musí mít písemnou formu a musí být jediným společníkem/akcionářem podepsána. Formu notářského zápisu musí mít tato rozhodnutí

---

⁷¹ Struktura evropské společnosti má dvě varianty. V tzv. monistickém systému má společnost jediný správní orgán, který řídí společnost a současně uskutečňuje kontrolu společnosti. V dualistickém systému má evropská společnost dva orgány, z nichž jeden vykonává řízení společnosti a druhý její kontrolu.

⁷² viz Dědič, J., Čech, P. Evropské právo společností. Praha: BOVA POLYGON, 2004, s. 162.

⁷³ § 132 a 190 obchodního zákoníku.

pouze v případě, kdy se pořizuje notářský zápis o rozhodnutí valné hromady. Jediný společník/akcionář je rovněž oprávněn požadovat, aby se rozhodování, které vykonává v působnosti valné hromady, účastnili i jednatel/představenstvo a dozorčí rada společnosti.

V nedávné době byl v oblasti rozhodování jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady vydán Nejvyšším soudem České republiky judikát sp.zn. 29 Cdo 1193/2007, v němž je řešena otázka jednání akciové společnosti, která je jediným akcionářem akciové společnosti a vykonává jakožto jediný akcionář v souladu s obchodním zákoníkem působnost valné hromady této (dceřiné) společnosti. Dle tohoto rozhodnutí *„je-li jediným společníkem společnosti s ručením omezeným akciová společnost, činí rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady představenstvo akciové společnosti; stejný závěr se uplatní ve vztahu k jedinému společníkovi akciové společnosti“*. Nejvyšší soud ČR tento závěr zdůvodnil tím, že *„rozhodování v působnosti valné hromady není jednáním společnosti ve vztahu ke třetím osobám (právním úkonem), a proto je nemohou činit osoby, oprávněné jednat jménem společnosti, ale musí je přijmout orgán k tomu oprávněný, tj. představenstvo společnosti“*.⁷⁴ Rejstříkové soudy tedy v důsledku tohoto judikátu mohou odmítnout učinit zápis do obchodního rejstříku na základě rozhodnutí jediného akcionáře nebo společníka, není-li vydáno v souladu s tímto výkladem Nejvyššího soudu. Nadále tak v důsledku citovaného rozhodnutí není možné, aby jediný akcionář zmocnil třetí osobu k přijetí rozhodnutí jediného akcionáře, jak je tomu dnes v běžné praxi. Plná moc lze totiž udělit pouze k právním úkonům.⁷⁵

2.3. Zákaz konkurence

S právem společníka podílet se na správě společnosti úzce souvisí povinnost společníka neporušovat zákaz konkurence v rozsahu stanoveném zákonem.

---

⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1193/2007.

⁷⁵ § 31 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákaz konkurence je právní institut (nemajetková povinnost), kterým se omezuje možnost v zákoně uvedených osob majících zpravidla zásadní vliv na fungování společnosti vykonávat takovou podnikatelskou činnost, kterou se mohou dostat do rozporu se zájmy společnosti, v níž jsou společníky nebo členy některého z orgánů společnosti. Cílem tohoto institutu je zabránit uvedeným osobám v takovém jednání na úkor společnosti, kterým by ke svému prospěchu zneužívaly informace a vědomosti nabyté v důsledku svého postavení ve společnosti a umožnit společnosti napravit újmu, jež jí v souvislosti s takovým jednáním byla způsobena.

Povinnost dodržovat zákaz konkurence stanoví v minimálním rozsahu zejména obchodní zákoník, dále může být rozsah této povinnosti upraven společenskou smlouvou, popř. stanovami společnosti.

V obecné rovině je zákaz konkurence upraven v obecných ustanoveních obchodního zákoníku o obchodních společnostech, konkrétně v § 65. V odstavci 1 citované ustanovení odkazuje na konkrétní úpravu tohoto institutu v rámci úpravy jednotlivých obchodních společností. Odstavec 2 ustanovení § 65 obchodního zákoníku pak upravuje obecně sankce za porušení zákazu konkurence. Těmi je v první řadě právo společnosti požadovat, aby osoba, která zákaz konkurence porušila, vydala prospěch z obchodu (rozumí se jím jakýkoliv majetkový prospěch), při kterém tento zákaz porušila, anebo převedla tomu odpovídající práva na společnost. Obchodem tu zákon rozumí především jakýkoliv obchodní závazkový právní vztah, jehož uzavírání zakazují příslušná ustanovení obchodního zákoníku pro jednotlivé obchodní společnosti. Povinnost vydat prospěch z obchodu vzniká osobě porušující zákaz konkurence v okamžiku, kdy závazek k tomuto plnění byl již splněn. Naopak povinnost převést práva odpovídající prospěchu z obchodu, kterým je zákaz konkurence porušován, vzniká, pokud osoba, která porušuje zákaz konkurence, prospěch ještě nezískala, ale již jí vznikl právní nárok na plnění. Právo uvedené v předchozí větě se převádí formou smlouvy o postoupení pohledávky osoby porušující zákaz konkurence na příslušnou společnost. V případě, že by osoba povinná k převodu pohledávky odmítla takovou smlouvu uzavřít, je společnost oprávněna domáhat se splnění této povinnosti u soudu. Společnost je dále

oprávněna požadovat náhradu škody, která jí uvedeným porušením zákazu konkurence vznikla.

Z uvedených ustanovení vyplývá, že s porušením zákazu konkurence nelze spojovat neplatnost příslušného právního úkonu, vzhledem ke skutečnosti, že by v případě takového neplatného právního úkonu společnost zcela logicky nemohla požadovat vydání prospěchu, jak to umožňuje citované ustanovení. Pokud jde o postih za porušení zákazu konkurence, uvádí prof. Dědič, že *„porušení zákazu konkurence je sankcionováno až v případě, že příslušné společnosti vznikne škoda nebo osobě, která porušuje zákaz konkurence, vznikne z takového jednání prospěch.“*⁷⁶

Je pouze na společnosti samotné, zda bude uplatňovat nároky, které jí z porušení zákazu konkurence ze zákona plynou, či zda bude takové jednání tolerovat. Uplatňovat uvedené nároky však lze pouze ve lhůtě stanovené zákonem. Subjektivní lhůtu stanoví obchodní zákoník v § 65 odst. 3 v délce 3 měsíců, objektivní pak v délce 1 roku. Nárok musí být uplatněn u odpovědné osoby.

V některých případech může jednání, kterým je porušen zákaz konkurence, naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu, konkrétně trestného činu zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2 zákona č. 140/1960 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů.⁷⁷

Rozsah povinnosti dodržovat zákaz konkurence se u jednotlivých forem obchodních společností liší. Obecným kritériem pro stanovení tohoto rozsahu je skutečnost, zda se jedná o společnosti osobní či kapitálové.

2.3.1. Zákaz konkurence ve veřejné obchodní společnosti

---

⁷⁶ Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 437.

⁷⁷ § 128 odst. 2 zákona č. 140/1960 Sb., trestního zákona: *„Stejně (tzn. odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem) bude potrestán, kdo jako pracovník, člen orgánu, společník, podnikatel nebo účastník na podnikání dvou nebo více podniků nebo organizací se stejným nebo podobným předmětem činnosti v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch, uzavře nebo dá popud k uzavření smlouvy na úkor jedné nebo více z nich.“*

Zákaz konkurence ve veřejné obchodní společnosti upravuje § 84 obchodního zákoníku. Tato úprava je dispozitivní a pro případ, že zákaz konkurence není společenskou smlouvou upraven jinak, nesmí společník bez svolení ostatních společníků podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného a dále nemůže být ani statutárním nebo jiným orgánem nebo členem orgánu společnosti s obdobným předmětem podnikání.⁷⁸

Tato úprava se vztahuje na všechny společníky veřejné obchodní společnosti, bez ohledu na to, zda byli pověřeni obchodním vedením společnosti nebo jim bylo právo vykonávat tuto činnost odňato v souladu s § 81 obchodního zákoníku⁷⁹, a dále bez ohledu na skutečnost, zda společník vykonává funkci statutárního orgánu společnosti či nikoliv⁸⁰.

Zákaz konkurence je vymezen předmětem podnikání společnosti samé. Nelze však vycházet striktně z formulace předmětu podnikání uvedené v obchodním rejstříku a živnostenského oprávnění zapsaném v registru živnostenského podnikání, neboť takové formulace jsou v řadě případů pouze zobecněním skutečné činnosti podnikatele a ve skutečnosti může taková formulace předmětu podnikání (živnostenského oprávnění) zahrnovat zcela rozdílné činnosti. Jednání, kterým by společník mohl porušit zákaz konkurence je proto třeba posuzovat podle konkrétních okolností a nikoliv pouze z hlediska obecně formulovaného předmětu podnikání (živnostenského oprávnění).

Dále je třeba uvést, že zákaz konkurence se nevztahuje pouze na případy kdy předmět podnikání společníka a společnosti je totožný, ale i na případy, kdy jsou tyto předměty podnikání obdobné, tzn. jsou z hlediska soutěžního práva zaměnitelné.⁸¹

---

⁷⁸ § 84 obchodního zákoníku.

⁷⁹ § 81 odst. 1 obchodního zákoníku: „K obchodnímu vedení společnosti je oprávněn každý společník v rámci zásad mezi nimi dohodnutých.“

§ 81 odst. 2, 1.věta, obchodního zákoníku: „Pověří-li obchodním vedením společnosti zčásti nebo zcela jednoho nebo více společníků, ostatní společníci toto oprávnění v tomto rozsahu pozbývají.“

⁸⁰ § 85 odst. 1 obchodního zákoníku: „Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci. Společenská smlouva může stanovit, že statutárním orgánem jsou pouze někteří společníci nebo jeden společník.“

⁸¹ viz Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 780.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že zákaz konkurence je v případě veřejné obchodní společnosti prolomen ve dvou případech. Jednak může být upraven zcela odlišně od dispozitivní úpravy společenskou smlouvou, zákaz konkurence v ní může být rozšířen, ale i zúžen (na rozdíl od kapitálových společností – viz dále), a dále může být společníkovi udělen konkrétní souhlas ostatních společníků, kterým mu dovolí podnikat v oboru, na který se zákaz konkurence vztahuje.

V teorii se objevují odlišné názory na to, zda druhý uvedený případ prolomení zákazu konkurence lze aplikovat pouze v případě, kdy se ve veřejné obchodní společnosti uplatňuje dispozitivní úprava zákazu konkurence dle obchodního zákoníku a společenská smlouva tuto problematiku neřeší⁸² nebo ve všech případech, tzn. i v případě, kdy je zákaz konkurence ve veřejné obchodní společnosti upraven společenskou smlouvou odlišně od obchodního zákoníku, pokud však společenská smlouva výslovně tuto možnost nevylučuje.⁸³ Přikláním se k druhému názoru, především proto, že zákon tuto možnost nevylučuje a uplatní se tedy základní zásada soukromého práva, „co není zákonem zakázáno, je dovoleno“. Ve prospěch tohoto závěru hovoří rovněž skutečnost, že příslušný způsob prolomení zákazu konkurence je, jak již bylo výše uvedeno, dispozitivní právní úpravou. Proto v případě, že společenská smlouva toto pravidlo nevylučuje ani jinak nemodifikuje, může se uplatnit tato možnost prolomení zákazu konkurence.

Spornou je také otázka, zda společenská smlouva může povinnost dodržovat zákaz konkurence zcela vyloučit. Dle některých názorů by takové ustanovení společenské smlouvy odporovalo jazykovému výkladu § 84 obchodního zákoníku⁸⁴. S takovým závěrem se však neztotožňuji, dle mého názoru je daným ustanovením ponecháno zcela na vůli společníků veřejné obchodní společnosti, zda vůbec a případně jakým způsobem bude ve společnosti upraven zákaz konkurence. Je však nutné poznamenat, že takovéto krajní řešení, tedy úplné vyloučení zákazu konkurence, by bylo pro společnost z jejího

---

⁸² např. Kocina J., Zákaz konkurence a důsledky jeho porušení, Bulletin advokacie 2006, číslo 10, s. 16.

⁸³ např. Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I. Díl. BOVA POLYGON, Praha 2002, s. 780.

⁸⁴ viz Eliáš, K., Barošiková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. Praha: C.H.Beck, 2005, s.106.

obchodního hlediska velmi nevýhodné, zejména pokud má společnost možnost jednání, kterým je zákaz konkurence některým ze společníků porušován, tolerovat, jak o tom bylo pojednáno výše (což je ovšem v protikladu se zájmy a právní jistotou jednotlivých společníků).

Následky porušení povinnosti zdržet se konkurenčního jednání se ve veřejné obchodní společnosti řídí kogentním ustanovením § 65 odst. 2 a 3, které bylo vyloženo v úvodní části této kapitoly.

2.3.2. Zákaz konkurence v komanditní společnosti

Zákaz konkurence je v komanditní společnosti upraven zvlášť pro komanditisty a zvlášť pro komplementáře. Zákaz konkurence pro komplementáře je upraven dle § 93 odst. 4 obchodního zákoníku⁸⁵ ustanovením § 84 obchodního zákoníku, tedy stejně jako pro společníka veřejné obchodní společnosti, s tím že pokud se v tomto ustanovení hovoří o souhlasu ostatních společníků s podnikáním společníka v předmětu podnikání společnosti, rozumí se tím jak komplementáři, tak komanditisté. Ve zbytku výkladu o zákazu konkurence pro komplementáře odkazují na výklad o zákazu konkurence pro společníka veřejné obchodní společnosti.

Pokud jde o zákaz konkurence vztahující se na komanditisty, je tento upraven v § 99 obchodního zákoníku. Opět jde o dispozitivní ustanovení, dle kterého se zákaz konkurence na komanditisty nevztahuje, pakliže společenská smlouva nestanoví jinak. Společenská smlouva může zákaz konkurence pro komanditisty upravit dvojitým způsobem. V prvním případě může stanovit, že se na komanditisty vztahuje zákaz konkurence a přesně vymezit, v jakém rozsahu, popř. odkázat na příslušné ustanovení, které se bude v tomto případě aplikovat, v druhém případě může pouze bez dalšího určit, že zákaz konkurence se vztahuje i na komanditisty. V takovém případě se uplatní a postupuje se dle ustanovení upravující zákaz konkurence ve společnost s ručením omezeným, § 136 odst. 1 obchodního zákoníku, a to na základě již zmiňovaného

---

⁸⁵ § 93 odst. 4 zákona č. 513/1991, obchodního zákoníku: „*Pokud dále není stanoveno jinak, použijí se na komanditní společnost přiměřeně ustanovení tohoto zákona o veřejné obchodní společnosti a na právní postavení komanditistů ustanovení o společnosti s ručením omezeným.*“

ustanovení § 93 odst. 4 obchodního zákoníku ve spojení s § 136 odst. 3 obchodního zákoníku.⁸⁶

Pokud jde o následky porušení zákazu konkurence v komanditní společnosti, opět odkazují na úpravu v § 65 odst. 2 a 3 obchodního zákoníku, o kterém již bylo pojednáno v úvodu této kapitoly.

2.3.3. Zákaz konkurence ve společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je společností kapitálovou s osobními prvky. Kapitálová povaha této společnosti se projevuje mimo jiné tím, že řízení a kontrolu společnosti vykonávají příslušné orgány, jejichž členy mohou být společníci společnosti s ručením omezeným, ale i třetí osoby. Zákaz konkurence se tedy vztahuje v první řadě na řídicí orgány společnosti nebo jejich členy, které mají zejména oprávnění zavazovat společnost navenek. Na společníky se pak dle § 136 odst. 3 obchodního zákoníku⁸⁷ vztahuje zákaz konkurence pouze v případě, že tak stanoví společenská smlouva.

Zákaz konkurence ve společnosti s ručením omezením se ze zákona vztahuje na jednatele společnosti a členy dozorčí rady, pokud byla tato ve společnosti zřízena. Rozsah zákazu konkurence je vymezen v § 136 odst. 1 obchodního zákoníku. Podle něj nesmí osoby, na které se zákaz konkurence vztahuje, podnikat v oboru stejném nebo obdobném oboru podnikání společnosti ani vstupovat se společností do obchodních vztahů (k tomu JUDr. Štenglová uvádí že „osoby, na které se zákaz konkurence vztahuje nemohou být obchodními partnery společnosti, nemohou s ní tedy uzavírat smlouvy v předmětu svého podnikání“⁸⁸), dále zprostředkovávat nebo obstarávat pro jiné osoby obchody společnosti, účastnit se na podnikání jiné společnosti jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo

---

⁸⁶ § 136 odst. 3, zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku: „Společenská smlouva může určit, v jakém rozsahu se vztahuje zákaz konkurence i na společníky.“

⁸⁷ Na tomto místě je vhodné poznamenat, že pokud funkci člena orgánů vykonává společník, je třeba výkon této funkce oddělit od jednotlivých práv a povinností společníků a právní vztah, který takto vzniká, odlišovat od vztahu společníka vůči společnosti, tento vztah je na vztahu společníka a společnosti nezávislý.

⁸⁸ Bartošíková, M., Štenglová, I. Společnost s ručením omezeným. Praha: C.H.Beck, 2006, 239 s.

podobným předmětem podnikání a vykonávat činnost jako statutární orgán nebo člen statutárního nebo jiného orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, ledaže jde o koncern. Toto ustanovení upravuje minimální rozsah zákazu konkurence pro uvedené osoby a společenská smlouva tento rozsah může pouze rozšířit, nikoliv zúžit. Dle některých názorů⁸⁹ je možné rozsah zákazu konkurence pro jednatele, případně pro členy dozorčí rady rozšířit i smlouvou o výkonu funkce dle § 66 odst. 2 obchodního zákoníku.

Jak již bylo uvedeno, společenská smlouva může určit, že zákaz konkurence se vztahuje i na společníky společnosti s ručením omezeným. Ve vztahu k těmto osobám však neplatí minimální rozsah zákazu konkurence stanovený v citovaném § 136 odst. 1 obchodního zákoníku, společenská smlouva tedy může tuto povinnost vymezit stejně jako v obchodním zákoníku nebo ji ještě zpřísnit a dále, na rozdíl od osob uvedených v zákoně, může zákaz konkurence ve vztahu ke společníkům i zúžit. Existují však i stanoviska, dle kterých takto postupovat nelze⁹⁰. Dle mého názoru však takové stanovisko neodpovídá znění zákonného ustanovení, které ponechává zcela v dispozici společnosti, v jakém rozsahu zákaz konkurence pro společníky upraví.

Porušení zákazu konkurence společníkem či jednatelem nebo členem dozorčí rady má důsledky stanovené v § 65 odst. 2 obchodního zákoníku. Prof. Dědič k porušení zákazu konkurence společníkem ve společnosti s ručením omezeným uvádí: „*Bylo judikováno, že porušení zákazu konkurence jedním společníkem společnosti s ručením omezeným není důvodem pro zrušení účasti jiného společníka podle § 148 obchodního zákoníku, neboť společnost má možnost podat žalobu na vyloučení takového společníka soudem podle § 149 obchodního zákoníku, což jí poskytuje dostatečnou ochranu. Podle publikovaného názoru Nejvyššího soudu České republiky nelze však ukončení účasti společníka společnosti s ručením omezeným podle § 148 obchodního zákoníku vyloučit, jestliže některý ze společníků navrhl, aby vůči společníkovi, jenž porušuje zákaz*

---

⁸⁹ např. Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II. Díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 1209.

⁹⁰ např. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Praha: C.H.Beck, 2006, s.502.

konkurence, byl uplatněn postup podle § 65 obchodního zákoníku, a společnost jeho návrhu nevyhověla.“⁹¹

2.3.4. Zákaz konkurence v akciové společnosti

Zákaz konkurence v akciové společnosti je upraven v § 196 obchodního zákoníku a vztahuje se ze zákona na členy představenstva společnosti a členy dozorčí rady společnosti. Odstavec 1 citovaného ustanovení upravuje minimální rozsah povinnosti dodržovat zákaz konkurence a je totožného znění jako výše uváděný § 136 odst. 1 obchodního zákoníku. Takto stanovený rozsah je stejně jako v případě zákazu konkurence ve společnosti s ručením omezeným zákonným minimem, které mohou v případě akciové společnosti stanovy ve vztahu k členům představenstva či dozorčí rady rozšířit, ale nikoliv zúžit.

Na rozdíl od úpravy společnosti s učením omezeným však nelze zákaz konkurence stanovami rozšířit na akcionáře společnosti, pouze v případě, kdy to umožňuje zvláštní zákon. Toto pravidlo vyplývá z čistě kapitálové povahy akciové společnosti.

Pokud jde o následky porušování zákazu konkurence v akciové společnosti stanovenými osobami, ustanovení § 196 odst. 2 obchodního zákoníku obsahuje přímý odkaz na § 65 obchodního zákoníku.

2.4. Povinnost společníka jednat s péčí řádného hospodáře

Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře ukládá obchodní zákoník pouze společníkům osobních obchodních společností, konkrétně společníkům veřejné obchodní společnosti a komplementářům komanditní společnosti. Vyplývá to ze skutečnosti, že tyto osoby mají povinnost osobně se účastnit na podnikání společnosti, přímo se podílet na řízení společnosti, vykonávají obchodní vedení společnosti a zároveň jednají jménem společnosti navenek a společnost zavazují. Naopak v kapitálových společnostech jsou

---

⁹¹ Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II. Díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002, s. 1212.

společníci především investoři a řízení společnosti a jednání jménem společnosti je vykonáváno řídicími orgány, jejichž členové jsou zpravidla osoby odlišné od společníků. Proto se povinnost jednat s péčí řádného hospodáře přesouvá na tyto řídicí orgány společnosti a jejich členy, tedy především na jednatele společností s ručením omezeným a členy představenstva akciové společnosti.

Obsah pojmu péče řádného hospodáře obchodní zákoník neupravuje, pouze důvodová zpráva k zákonu č. 370/2000 Sb., novele obchodního zákoníku, kterou byl pojem péče řádného hospodáře do tohoto kodexu zaveden, charakterizuje péči řádného hospodáře jako řádné, obezřetné plnění povinností, preferující potřeby a zájmy společnosti. Vymezení tohoto pojmu je tedy především předmětem soudního a doktrinárního výkladu. Dle tohoto řádný hospodář reprezentuje dostatečně rozumnou, vzdělanou, zkušenou a pečlivou osobu, která nemusí disponovat profesionálními znalostmi, schopnostmi a zkušenostmi z oblasti práva, ekonomie, výroby, které jsou při provozování daného podniku nezbytné. Řádný hospodář není povinován odbornou péčí, nevážou jej standardy legis artis, musí ale umět včas rozpoznat, ve kterých případech a ve které fázi rozhodovacího procesu je třeba vyhledat pomoc profesionála.⁹² O majetek obchodní společnosti pečuje řádný hospodář tak, aby na něm nevznikla škoda, ať už jeho úbytkem či znehodnocením. Řádný hospodář by měl rovněž pečovat o to, aby se majetek v jeho péči zhodnocoval a rozmnožoval v maximální možné míře, které je možné v dané situaci dosáhnout. Rozhodnutí, která k takovému výsledku vedou, s sebou v mnoha případech nesou určitou vyšší či nižší míru podnikatelského rizika. Řádný hospodář by tedy měl umět dobře balancovat mezi opatrným a šetrným přístupem a zároveň schopností činit rozhodnutí skýtající určitá rizika v případech, kdy je to potřeba.

Z toho, co bylo uvedeno výše, vyplývá, že v českém obchodním právu se uplatňuje tzv. objektivní přístup k povinné péči. Tento koncept vytváří vzorového fiktivního řádného hospodáře, který představuje střední standard péče. Tento standard je pak měřítkem toho, zda konkrétní osoba vykonává své povinnosti uložené zákonem či jiným právním

---

⁹² viz Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce (online). 2007, číslo 3, dostupný na world wide web:

[http://pravniradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=20768350&article\[area_id\]=10078260](http://pravniradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=20768350&article[area_id]=10078260)

předpisem s péčí stanovenou tamtéž či nikoliv, přičemž se nepřihlíží k tomu, zda tato konkrétní osoba disponuje speciálními znalostmi nebo schopnostmi.

Porušení povinnosti postupovat s péčí řádného hospodáře společníkem osobní obchodní společnosti může mít za následek vznik odpovědnosti za škodu, která by společnosti v důsledku takového jednání vznikla. Zároveň pokud porušení této povinnosti je závažným porušením povinností společníka, které mu vyplývají z účasti na společnosti, může jiný společník v souladu s § 90 odst. 1 obchodního zákoníku navrhnout soudu, aby tento společník zrušil, či se společnost sama může v souladu s § 90 odst. 2 obchodního zákoníku za podmínek uvedených tamtéž domáhat u soudu vyloučení tohoto společníka. Důkazní břemeno ohledně porušení povinnosti péče řádného hospodáře nese zásadně ten, kdo tvrdí, že k porušení této povinnosti došlo.

Porušení povinnosti vykonávat svou působnost stanovenou zákonem s péčí řádného hospodáře členem představenstva akciové společnosti či jednatelem společnosti s ručením omezeným má za následek, obdobně jako v případě společníků osobních obchodních společností, vznik odpovědnosti uvedených osob za škodu, která byla porušením této povinnosti společnosti způsobena⁹³. Členové představenstva odpovídají za takto vzniklou škodu solidárně, stejný závěr lze učinit v případě, kdy má společnost s ručením omezeným několik jednatelů. Dalším možným následkem porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře je odvolání osoby, která porušila povinnost jednat s péčí řádného hospodáře z funkce člena představenstva či jednatele. Ustanovení § 195 odst. 4 obchodního zákoníku dále stanoví pro případ, že je sporné, zda člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, že nositelem důkazního břemena o této skutečnosti je tento člen představenstva. Vzhledem k tomu, že stejný princip se uplatňuje⁹⁴ i u jednatele společnosti s ručením omezeným na základě ustanovení § 135 odst. 2 obchodního zákoníku, lze konstatovat, že u kapitálových obchodních společností se při prokazování porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře uplatňuje opačný princip než u osobních obchodních společností.

---

⁹³ § 194 odst. 5 obchodního zákoníku.

⁹⁴ Ustanovení § 194 odst. 2 první až páté věty, odst. 4 až 7 a § 196a obchodního zákoníku se (na postavení jednatele společnosti s ručením omezeným – pozn. autora) použijí obdobně.

Tím, že je jednání za hranicí péče řádného hospodáře obchodním právem zakázáno a sankcionováno, limituje tato míra péče uložená zákonem do jisté míry činnost a rozvoj především kapitálových obchodních společností. Konkrétní vymezení tohoto pojmu totiž určuje, jakou míru podnikatelského rizika na sebe mohou tyto společnosti brát.⁹⁵ Pokud judikatura nastolí příliš úzký výklad pojmu péče řádného hospodáře, statutární orgány kapitálových společností či jejich členové nebudou z obavy před vznikem odpovědnosti za škodu (a tedy z obavy postihu vlastního majetku, kterým se na rozdíl od společníků osobních obchodních společností jinak na podnikání společnosti neúčastní) realizovat podnikatelské záměry, které s sebou nesou vyšší míru podnikatelského rizika a které by mohly v případě, že dojde k jejich úspěšné realizaci přinést společnosti vyšší zisk a významně přispět k rozvoji společnosti samé. Jak již bylo výše uvedeno, o konkrétním obsahu povinnosti péče řádného hospodáře rozhodují v našich poměrech soudy. V této souvislosti je vhodné poznamenat, že v právní teorii se objevují názory, které tento systém považují za nevhodný vzhledem k tomu, že soudci většinou nemají zkušenosti s podnikáním, managementem a nepohybují se v oblasti obchodních vztahů, ve které je občas nutné činit kroky, které skýtají určité riziko. Proto tyto nejsou shledáváni jako dostatečně kvalifikovaní pro faktické rozhodování o podnikání společnosti. V zahraničí se v důsledku těchto kritických úvah vyvinula judikatura, která vymezuje široký diskreční prostor pro rozhodování statutárních orgánů kapitálových společností a přiznává jim tzv. „právo na omyl v úsudku“, pokud tyto orgány dodrží stanovené podmínky. Členové orgánů, kteří se takového omylu dopustí, pak dle této judikaturou vyvinuté teorie nejsou odpovědní za škodu, která tímto omylem vznikla společnosti (pokud jsou dodrženy stanovené podmínky, jak již bylo řečeno shora) a tudíž jediný postih, který vůči nim může nastat, je neobnovení jejich funkce ve společnosti či odvolání z této funkce. Nejvíce je tento přístup rozvinutý v USA, kde judikatura vyvinula tzv. pravidlo podnikatelského úsudku (business judgement rule). Toto pravidlo zakládá domněnku, že při tvorbě podnikatelských rozhodnutí jednali členové orgánu informovaně, v dobré víře a v přesvědčení, že přijaté opatření je

---

⁹⁵ viz Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce (online). 2007, číslo 3, dostupný na world wide web: [http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=20768350&article\[area_id\]=10078260](http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=20768350&article[area_id]=10078260)

v nejlepším zájmu společnosti.⁹⁶ Odpovědnost nastává pouze tehdy, je-li domněnka vyvrácena důkazem opaku, tedy důkazem o tom, že některá z uvedených skutečností nenastala.

Jak již bylo výše uvedeno, uplatňuje se v českém právním řádu tzv. objektivní přístup k intenzitě péče společníků a členů orgánů obchodních společností o záležitosti obchodní společnosti. V zahraničí se však objevují i jiné možné přístupy. Subjektivní princip je založen na tom, že společník či člen orgánu obchodní společnosti je povinen pečovat o záležitosti společnosti stejným způsobem, jakým by pečoval o vlastní věci. Proto od osoby, která vlastní věci spravuje spíše nedbale, nelze očekávat jiný přístup ani při správě věcí obchodní společnosti a nelze jej pro tento přístup postihovat. Naopak osoba, která je odborně vzdělaná v oblasti řízení a marketingu, je povinna společnost řídit profesionálně, s využitím veškerých svých znalostí. V porovnání s „fiktivním řádným hospodářem“ představujícím standard péče je tedy taková osoba povinna vykonávat záležitosti obchodní společnosti s péčí na daleko vyšší úrovni. Dalším modelem, který se v oblasti intenzity péče o záležitosti obchodních společností vyskytuje, je model kombinovaný, ve kterém se, stejně jako v případě objektivního principu, vytváří fiktivní řádný hospodář, který představuje standard péče, která má být společnosti poskytována, avšak v případě, kdy má konkrétní osoba specifické vlastnosti, pro něž vykonává konkrétní funkci či je společníkem společnosti, je povinna tyto znalosti a schopnosti při péči o záležitosti společnosti využít a pokud tak neučiní, odpovídá za škodu, která porušením této povinnosti vznikne.

---

⁹⁶ viz Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce (online). 2007, číslo 3, dostupný na world wide web: [http://pravniradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=20768350&article\[area_id\]=10078260](http://pravniradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=20768350&article[area_id]=10078260)

ZÁVĚR

Cílem mé práce nebylo podat vyčerpávající výklad o právním postavení a právech a povinnostech společníka obchodní společnosti. Jak již bylo v úvodu této práce uvedeno, zaměřila jsem se na nemajetková práva společníků v obchodních společnostech, která působí především směrem dovnitř společnosti.

První kapitola čtenáře uvádí do tématu tím, že mu představuje základní pojmy, se kterými právní úprava v oblasti postavení společníka v obchodní společnosti pracuje. Důraz je kladen na pojmy obchodní společnost a společník a na základní rozdělení obchodních společností do skupin dle jejich charakteristických znaků.

Další kapitola se zabývá již konkrétními vybranými právy a povinnostmi společníka v obchodních společnostech. V první části pojednává o povinnosti loajality, která je základním východiskem konkrétních povinností společníků v obchodních společnostech. Pozornost je věnována především obsahu této povinnosti a dále intenzitě, ve které se projevuje v jednotlivých formách obchodních společností. V další části této kapitoly se pozornost soustředí na právo společníka podílet se na správě společnosti, které zahrnuje především právo podílet se na řízení společnosti a vedle toho také právo vykonávat kontrolu nad činností společnosti, zejména právo na informace o záležitostech společnosti. Čtenáři je zde mimo jiné předloženo srovnání zabývající se tím, v jakém rozsahu se právo podílet se na řízení společnosti a právo na informace uplatňuje v jednotlivých formách obchodních společností. Na tuto část navazuje výklad o povinnosti společníka obchodní společnosti dodržovat zákaz konkurenčního jednání, který se zabývá především vymezením jednání, které je v jednotlivých formách obchodních společností jednáním konkurenčním a důsledky tohoto jednání v jednotlivých formách obchodních společností. V závěru této kapitoly je pojednáno o povinnosti společníka obchodní společnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Výklad se zabývá především obsahem této povinnosti a koncepcí tohoto institutu, která se uplatňuje v českém právním řádu.

Z podaného výkladu o vybraných právech a povinnostech společníka v jednotlivých formách obchodních společností vyplývá, že těsnost vazby mezi společníkem a obchodní společností závisí na tom, zda jde o osobní nebo kapitálovou společnost. V nejtěsnějším spojení s obchodní společností jsou společníci osobních obchodních společností, což vyplývá zejména ze skutečnosti, že tito mají povinnost osobně se podílet na činnosti společnosti a bezprostředně se podílet na řízení a správě společnosti, a to včetně obchodního vedení. Od toho se odvíjí i vysoká intenzita povinnosti loajality těchto společníků vůči společnosti, v důsledku které musí upřednostnit zájem společnosti před vlastními zájmy a povinnost společníka jednat s péčí řádného hospodáře.

Naopak do kapitálových obchodních společností společník vstupuje především s motivací zhodnocení kapitálu, který do společnosti vkládá. Od toho se odvíjí jeho velmi volná osobní vazba na společnost. Společník kapitálové společnosti se na činnosti společnosti bezprostředně nepodílí. Pokud jde o řízení společnosti, účastní se jej společník pouze zprostředkovaně prostřednictvím valné hromady, jejíž působnost a tedy i prostor, ve kterém může společník své právo podílet se na řízení společnosti uplatnit, je vymezena zákonem a do níž nespadá obchodní vedení společnosti. Povinnost loajality se u společníka kapitálové společnosti uplatňuje v minimální míře. Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře se přesouvá na orgány společnosti a jejich členy.

Hranice mezi osobními a kapitálovými obchodními společnostmi však není zcela zřetelná, což se projevuje u komanditní společnosti a společnosti s ručením omezeným, které se vyznačují jak znaky kapitálových obchodních společností, tak znaky osobních obchodních společností.

Tato práce dále naznačila, že na některé aspekty postavení společníka v obchodní společnosti existují rozdílné názory. Žádný z nich není přijímán většinou odborné veřejnosti a ani judikatura v tomto ohledu není spolehlivým vodítkem, vzhledem k tomu, že se v ní tyto aspekty, jako např. povinnost loajality, teprve začínají uplatňovat. Do budoucna proto bude v této souvislosti zajímavé sledovat, jakým

směrem se judikatura bude ubírat a zda takové závěry bude následně reflektovat i případná nová zákonná úprava.

Použité zkratky

obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
občanský zákoník	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZCP	zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
NotŘ	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů
Nářízení o EHZS	Nářízení Rady (EHS) č. 2137/85 o evropském hospodářském zájmovém sdružení
Nářízení o SE	Nářízení Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti
EHZS	Evropské hospodářské zájmové sdružení
SE	Evropská společnost

Seznam použité literatury

Komentáře, monografie, odborné články

1. Pelikánová, I., Černá, S., a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006
2. Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. I.díl. Praha: BOVA POLYGON, Praha 2002
3. Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. Díl. Praha: BOVA POLYGON, 2002
4. Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II.díl. Praha: BOVA POLYGON, Praha 2002
5. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Praha: C.H.Beck, 2006
6. Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2.díl. Praha: ASPI a.s., 2004
7. Pelikánová, I., Černá, S., a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006
8. Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha: ASPI, 2006
9. Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. Praha: C.H.Beck, 2005
10. Dvořák, T. Veřejná obchodní společnost. Praha: ASPI a.s., 2003
11. Bartošíková, M., Štenglová, I. Společnost s ručením omezeným. Praha: C.H.Beck, 2006
12. Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R. Akciové společnosti. Praha: C.H.Beck, 2007
13. Dědič, J., Čech, P. Evropské právo společností. Praha: BOVA POLYGON, 2004
14. Pihera, V. K obecným limitům akcionářských práv, Právní rozhledy, ročník 15, 2007, číslo 10
15. Čech, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce (online). 2007, číslo 3, dostupný na world wide web: [http://pravniradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=20768350&article\[area_id\]=10078260](http://pravniradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=20768350&article[area_id]=10078260)

16. Havel, B. Stanovisko č. 1 k rozsudku NS ČR ze dne 26.9.2007, sp.zn. 29 Odo 387/2006. Právní rozhledy, 2008, ročník 16., číslo 19, mimořádná příloha
17. Alexander, J. Stanovisko č. 1 k rozsudku NS ČR ze dne 26.9.2007, sp.zn. 29 Odo 387/2006. Právní rozhledy, 2008, ročník 16., číslo 19
18. Kocina J., Zákaz konkurence a důsledky jeho porušení, Bulletin advokacie 2006, číslo 10

Soudní judikatura

1. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Odo 387/2006
2. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Odo 1007/2005
3. Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1193/2007

MEMBERS OF INDIVIDUAL TYPES OF BUSINESS COMPANY

The thesis concentrates on the following other than proprietary rights and duties of a member of Business Company: loyalty duty, right of the member to participate in governance of the Business Company, duty to follow the ban on competition, due diligence duty.

The first chapter is introducing the reader into the topic by explaining the basic concepts with which the legal regulation in the field of status of the member in the company is working with. The accent is laid on the concept of Business Company and its member and on the basic division of Business Companies into the groups according to their characteristics.

The next chapter is dealing with the individual chosen rights and duties of member in the company. First part concerns loyalty duty, which is the base of the individual duties of members in Business Companies. The attention is paid above all to the content of this duty and further to the intensity of which this duty applies in the individual types of Business Companies. In the next part of the chapter the attention is paid to the right of a member to participate in governance of the Business Company. This right comprises above all a right to participate in management of the Business Company, and next to it a right for information on the matters of the Business Company. The reader is submitted a comparison regarding the extent in which the right of a member to participate in management of the Business Company and right for information apply in the individual types of Business Companies. This part is followed by the exposition of a duty of a member to follow the ban on competition and it deals with the definition of the action that is within the individual types of Business Companies declared as competitive and with effect of this action in the individual types of Business Companies. In the end of this chapter the conception of the due diligence duty in the Czech law and its content is explained.

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV / KEY WORDS LIST

společník / member

obchodní společnost/ Business Company